

บทที่ 4

ทัศนคติต่อการเมือง

จอห์น สจวร์ต มิลล์ (John Stuart Mill) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่อง ทัศนคติและความเชื่อแบบประชาธิปไตยไว้ว่า ก่อนที่ประชาธิปไตยจะมีขึ้นได้ พลเมืองของประเทศนั้นจะต้องมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะปกครองตนเองเสียก่อน ส่วนนักรัฐศาสตร์คนอื่น เช่น Lasswell, Caplan ได้ใช้ศัพท์ politicized ซึ่งหมายถึงการเข้าสู่สภาพทางการเมืองว่า ประชากรจะต้องมีความเข้าใจสนใจในการเมืองอย่างเพียงพอ มีการเอาใจใส่วิถีหรือเหตุการณ์ของบ้านเมืองไม่โดยทางตรงที่ห่างอ้อม ⁴⁶

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของชนชั้นนำในเมืองไทย ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการศึกษากฎหมาย หลังของครอบครัว ส่วนใหญ่ชนชั้นนำจะมีลักษณะเป็นผู้มีการศึกษาระดับดี มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี และพบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของชนชั้นนำ บิดามีอาชีพรับราชการ และประมาณ 1 ใน 5 มาจากครอบครัวที่มีอาชีพประกอบธุรกิจ ส่วนใหญ่ชนชั้นนำจะเป็นผู้มีภูมิลำเนา อยู่ในภาคกลาง ⁴⁷ ในด้านทัศนคติต่อการเมืองของชนชั้นนำ ปรากฏว่า 2 ใน 3 เป็นพวกที่มีความคิดในแบบหัวก้าวหน้า และ 1 ใน 5 เป็นพวกอนุรักษนิยม และที่เหลือ 2 ใน 5 เป็นพวกที่อยู่ระหว่างพวกหัวก้าวหน้า กับ พวกที่มีความคิดในแบบอนุรักษนิยม การศึกษาถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพล ต่อทัศนคติทางการเมืองของชนชั้นนำ ⁴⁸

การศึกษาวินิจฉัยไมทนี จะทำการศึกษาวิเคราะห์ทัศนคติต่อการเมืองของนิสิต เป็นการเปรียบเทียบทัศนคติของกลุ่มต่างๆ เช่น นำตัวแปรด้านสถานภาพของการเป็นผู้นำมาเป็นตัวควบคุม โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนิสิตผู้นำ กับ กลุ่มนิสิตธรรมดา นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า กฎบัตรชาติพันธุ์ของครอบครัว ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ไทย กับ จีน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นในปัญหาต่างๆ ของนิสิตอยู่มาก จึงได้นำมาเป็นตัวควบคุมด้วย โดยเฉพาะในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์กับจีนแดง เป็นต้น

⁴⁶ บรรพท วิระสัย และ สุขุม นวลสกุล, "รัฐศาสตร์ทั่วไป," โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร, 2517, หน้า 16

⁴⁷ Likit Dhiravagin, Political Attitudes of Bureaucratic Elite and Modernization in Thailand, Bangkok : Thai Watana Panich Press Co., Ltd., 1974, p.63

⁴⁸ Ibid., p.64

ความหมายของคำว่าการเมือง อริสโตเติล ในหนังสือเรื่อง politics อธิบายไว้ว่า การเมืองจะต้องมีลักษณะสำคัญบางประการ เช่น การเมืองย่อมเกี่ยวข้องกับอำนาจ อำนาจทางการเมือง จะต้องแตกต่างจากอำนาจอื่น องค์การทางการเมืองจะต้องมีอำนาจปกครองเป็น อธิปไตย คือมีอำนาจ สูงสุดในชุมชนนั้น หน่วยการบริหารหรือรัฐบาลแห่งองค์การทางการเมืองนั้น จะต้องเป็นผู้ใช้อำนาจ อธิปไตยในกิจการต่างๆทุกกรณี บุคคลที่เป็นผู้บริหารซึ่งเป็นองค์ประกอบในรัฐบาล จึงเป็นผู้มีอำนาจอย่าง แท้จริง ในขั้นสุดท้ายไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับกิจการใด คุณลักษณะของการเมืองจึงพอสรุปย บััจจัยที่เด่น อย่างน้อยสองประการ คือ อำนาจ (Authority) และการปกครอง (Ruling) ⁴⁹

Max Weber ก็มีความเห็นคล้ายคลึงกับอริสโตเติล ในข้อที่ว่า องค์การทางการเมือง จะต้องมือำนาจทางการเมืองปกครอง เพียงแต่เวเบอร์ อธิบายเพิ่มเติมว่า นอกจากองค์การทางการเมือง มีอำนาจสั่งการแล้ว คำสั่งนั้นจะต้องมีผลใช้บังคับตลอดเวลาภายในอาณาเขตแห่งใดแห่งหนึ่ง ทั้งนี้โดยการ ใช้อำนาจบังคับของคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

⁵⁰ Harold Lasswell นักรัฐศาสตร์รุ่นใหม่ ถือว่า วิชารัฐศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษาโดย วิธีพิสูจนทดลองกับความเป็นจริง แต่เนื้อหาของวิชานี้จะต้องเป็นการศึกษาเรื่องการกำหนดครูปรางของ อำนาจ และการมีส่วนใช้อำนาจโดยเฉพาะ การดำเนินานทางการเมืองก็คือการปฏิบัติคานาประการที่เกี่ยวกับ ของกับอำนาจ ความคิดของนักปราชญ์สามท่านเหล่านี้ มีทั้งส่วนที่เห็นพ้องตอกันและขัดแย้งกัน อริสโตเติล เวเบอร์ และลาสเวลล์ มีความเห็นเป็นอย่างเดียวกันในข้อที่ว่า การเมืองจะต้องมีลักษณะผูกพันกับการ ปกครอง และการมีและการใช้อำนาจ (rule - authority - power) ซึ่งลาสเวลล์ ถือว่า อะไร ก็ตามที่มีลักษณะเช่นดังกล่าวนี เป็นการเมืองทั้งสิ้น สำหรับอริสโตเติลกับเวเบอร์ มีความเห็นเพิ่มเติมว่า การเมืองจะต้องมี คุณลักษณะเพิ่มเติมอีกบางประการ กล่าวคือ เวเบอร์ ถือว่า การเมืองจะต้องมีการเกี่ยว พันกับปัจจัยสองประการ คือ การปกครอง และดินแดน (อาณาเขต) อริสโตเติล เชื่อมั่นว่า ความสามารถ ที่จะดำรงอยู่ไคด้วยตนเอง พึ่งพาอาศัยตนเองได้ และความเพียงพอในตัวเอง

⁴⁹ จริญญา สุภาพ, "การเมือง", (พระนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513), หน้า 2

⁵⁰

Harold D. Lasswell, "Politics : Who Gets What, When, How", Illinois: The Free Press, 1951

เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในทางทฤษฎี การเมืองตามความเห็นของอริสโตเติล จึงน่าจะเป็นอย่างรวบ
ระหว่างความหมายที่ตนกำหนดขึ้น กับเนื้อหาสำคัญแห่งความคิดของลาสเวลล์และเวบบอร์ นั่นคือ
การเมืองจะต้องพร้อมตัวของสาม คือ อำนาจการปกครอง อาณาเขตหรือดินแดน และความสามารถ
ที่จะตั้งอยู่ได้ด้วยตนเอง

ในปัจจุบัน ความเห็นทั่วไปส่วนใหญ่มีความโน้มเอียงมาทางแนวความคิดของ ลาสเวลล์ ที่เน้นถึง
การปกครอง และอำนาจในฐานะที่เป็นลักษณะของการเมือง ฉะนั้น การเมืองจึงมีไว้จะเป็นเพียง
เรื่องของประเทศ หรือรัฐบาล หรือเรื่องราวระดับชาติเท่านั้น หากแต่การเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ใน
ระดับ กลุ่มต่างๆ ของสังคม⁵¹ หรือประเทศ การเมืองอาจจะปรากฏในองค์การ หน่วยงาน หรือสมาคม
ต่างๆ ทั่วไป ปัจจุบัน คำนิยามทางการเมือง จึงออกมาในรูปความหมายที่กว้างขวาง คือถือว่าการเมือง
(ระบบการเมือง) เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ และการปกครอง
เป็นประการสำคัญ

การศึกษาเปรียบเทียบระบบการเมือง กับระบบสังคม จะช่วยให้เข้าใจความหมายของคำว่า
การเมืองได้ดีขึ้น โดยทั่วไปแล้ว คำว่าสังคม มีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมอย่างเข้าใจในตัวเอง
จนกระทั่งการเมืองและเศรษฐกิจ ก็เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของสังคม Talcott Parsons นักสังคม
วิทยา ได้นิยามหรือกำหนดลักษณะของสังคมไว้สามประการ กล่าวคือ ประการแรก จะต้องมีคนมากกว่า
สองคนเกี่ยวข้องกัน ประการที่สอง ในการเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์ระหว่างคนนั้น จะมีการคาดคะเน
ระหว่างกันอยู่เสมอ ว่าฝ่ายอื่นจะปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไร ประการที่สาม บางครั้งทุกคนที่อยู่ในสังคม
ปฏิบัติร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ตามแนวความคิดของ พาร์สัน ถือว่าระบบเศรษฐกิจ หรือ ระบบ
การเมืองต่างเป็นส่วนหนึ่ง ลักษณะหนึ่ง หรือระบบย่อย (sub-system) ของระบบสังคม ฉะนั้นหน่วย
การเมือง เช่น พรรคการเมือง หน่วยงานทางราชการซึ่งรวมอยู่ในประเภทการเมืองก็ดี บริษัทห้างร้าน
ซึ่งรวมอยู่ในประเภทเศรษฐกิจก็ดี จึงอยู่ภายใต้ระบบสังคมทั้งสิ้น

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประเทศไทย ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
ได้บัญญัติสาระรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการประชาธิปไตยไว้มากมาย เช่น ระบบรัฐสภา การเลือกคั้ง
บทบัญญัติเหล่านี้ ปรากฏทั้งในรัฐธรรมนูญ และในกฎหมายพิเศษมากมาย จุดมุ่งหมายมีอยู่แต่เพียงว่า ให้ผล
แก่การบังคับกฎหมายเหล่านี้ ทำให้ระบบการเมืองซึ่งถูกควบคุมโดยประชาชนเท่านั้น บัญหารัฐธรรมนูญในฐานะ

ที่ควรเป็นสถาบันหลักทางการเมือง หากได้พิจารณาถี่ถ้วนให้รอบคอบแล้วจะพบว่า รัฐธรรมนูญไทยทุกฉบับ
 ยังไม่มีฐานะอันควรเลย เพราะระบบการเมืองไทยขาด *idea of constitution* เพื่อทำ
 ให้รัฐธรรมนูญมีชีวิตชีวา และมีกลไกคอยพิทักษ์ตนเอง ⁵² นับแต่ระบบการเมืองไทยเข้าสู่ระบบประชา
 ชีปไตย บทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะเป็นอย่างไรบ้าง ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการของฝ่ายกุมอำนาจแท้จริงใน
 ขณะนั้น หากคณะบุคคลเหล่านั้นเปลี่ยนไป รัฐธรรมนูญก็ต้องมีการแก้ไขอยู่เสมอมา การละเมิดศักดิ์ศรีของ
 รัฐธรรมนูญ ถือเป็นเรื่องจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบบการเมืองไทย เพราะบุคคลยังเป็นหลักทาง
 การปกครองอยู่ อย่างไรก็ตาม ระบอบประชาธิปไตยได้ให้ความสำคัญต่อคำว่า สถาบัน ไว้อย่างยิ่ง
 หากระบบการเมืองจะเป็นประชาธิปไตยอยู่ได้ ก็จำเป็นต้องส่งเสริมคุณค่าให้กับคำว่า สถาบัน อะไรก็ตาม
 จะเป็น สถาบัน ได้ ต้องประกอบด้วยคุณค่าของตนเอง และอีกทั้งต้องมี กลไกปกป้องคุ้มครองคุณค่านี้ด้วย
 รัฐธรรมนูญมีแต่คุณค่า แต่เมื่อไม่มีทางป้องกันตนเอง ซึ่งนับวันคุณค่าจะเสื่อมลงไป และในที่สุดก็อาจจะใช่เป็น
 สถาบันหลักได้ มีใช้แล้วรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่ประสพปัญหา ความล้มเหลวของสถาบันการเมืองอื่นๆ เช่น
 ระบบพรรคการเมือง การเลือกตั้ง ฯลฯ เมื่อวิเคราะห์หุ่กันอย่างยุติธรรมแล้ว จะพบสาเหตุที่คล้ายคลึงกัน
 คือ มีแต่คุณค่า แต่ไม่รู้จักรักษาคุณค่านี้อย่างไร อย่างไรก็ตาม ระบบการเมืองหรือระบบเศรษฐกิจ หรือ
 ระบบสังคมอื่นๆ ที่คงอยู่ได้ ในระยะเวลาอันยาวนานหลายชั่วอายุคน เราอาจจะเรียกระบบนั้นๆ เป็นสถาบัน
 ในประเทศไทยยุคกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์สมัยก่อนปี พ.ศ. 2475 เรามีการปกครองแบบ
 สมบูรณาญาสิทธิราชมาโดยตลอด ซึ่งเป็นระยะเวลาหลายร้อยปี ตลอดระยะเวลาเหล่านี้ เราถือได้ว่า
 ระบอบการปกครองแบบนี้เป็นสถาบันในสังคมไทย แต่เมื่อหันมาพิจารณาระบอบการปกครองแบบประชา
 ชีปไตยในัจจุบัน เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทยหรือยัง เราก็อาจจะตอบได้ว่า ไม่ใช่ พ.ศ. 2517 ยังไม่เป็น ⁵³
 ถึงแม้ว่าเราจะมีความเป็นประชาธิปไตยกันได้ในบางระยะเวลา แต่การจะถือว่าเป็นสถาบันได้นั้น จะต้อง
 สามารถยืนยงคงอยู่ได้ในระยะเวลาอันนาน ประเทศไทยนั้น ระหว่างปี พ.ศ. 2475-2516 มีอุปสรรคที่
 ทำให้ประเทศต้องตกอยู่ภายใต้ระบบเผด็จการอยู่เกือบตลอดเวลา และตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2516
 เป็นต้นมา ประเทศไทยดำเนินไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย มีการเลือกตั้ง มีรัฐบาลที่ได้รับเลือกจากประชาชน
 อันเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตยก็ตาม แต่บทบาทของรัฐบาลผสม ที่มีเสียงข้างน้อยในรัฐสภา ทำให้ยังต้อง
 ต้องมีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลบ่อยครั้ง จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจต่อการศึกษา การวิเคราะห์ในขั้นนี้ จะใช้

⁵² สุจินต์ หังสุบุตร, "จุดอ่อนระบบการเมืองไทย", (พระนคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514),
 หน้า 103

⁵³ ณรงค์ สิ้นสุวัตร์, "อุปสรรคของระบอบประชาธิปไตยไทย", (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 56

ระหว่างกลุ่ม การวิเคราะห์ตาม Group-Theory นี้ถือได้ว่า เรื่องของกลุ่มทำให้สามารถเข้าใจถึง โครงสร้างแห่งอำนาจ (Structure of Power) ของสังคม ความเป็นผู้นำ (Leadership) ของสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ การศึกษาลักษณะของชนชั้นนำ (Nature of Elite) ทำให้ทราบถึงลักษณะที่แท้จริงของสังคม (Nature of Society) ทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม Lasswell ได้กล่าวว่า อำนาจทางการเมืองเป็นของกลุ่มชนชั้นนำเพียงบางกลุ่มเท่านั้น และกลุ่มนั้น จะเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ตัดสินใจในสังคม 54

ทัศนคติต่อการเมือง เป็นการวิเคราะห์ทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 4 เปรียบเทียบระหว่างนิสิต คณะรัฐศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตเหล่านี้ถือได้ว่าอยู่ในระหว่างหัวเดียวหัวต่อที่จะออกไป เป็นผู้นำในสังคม เมื่อได้จบการศึกษาในที่สุดท้ายนี้แล้ว การศึกษามุคละหรือกลุ่มบุคคลที่กำลังอยู่ในระยะ หัวเดียวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงจากภาวะหนึ่ง ไปสู่อีกภาวะหนึ่ง เช่น เรื่องของวัยบุคคลที่ย่างเข้าสู่ วัยชรา หรือ สังคมที่กำลังจะเปลี่ยนจากระดับการพัฒนาชั้นหนึ่ง ไปสู่ชั้นสูงขึ้นไป สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เรา เข้าใจภาวะของจิตใจ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้มากขึ้น 55 การวิเคราะห์ทัศนคติต่อการเมือง ได้จากคำตอบในแบบสอบถามนิสิตในเรื่องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา, ปัญหาสำคัญต่างๆของประเทศ อันได้แก่ ปัญหาการก่อกองร้ายของคอมมิวนิสต์, การเรียกร้องของชาวนา, การนัดหยุดงานของกรรมกร, การก่อ ความวุ่นวายของนักเรียนอาชีวะ, ปัญหาการว่างงาน, เงินเพื่อทำให้สินค้าราคาแพง, ปัญหาการมีพรรค การเมืองมากเกินไป และปัญหาการที่วุฒิสภาชวยตัว นอกจากนี้ การช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย ก็ได้เป็นคำถามเพื่อค้นหาที่ของนิสิตว่าจะมีทัศนคติต่อปัญหาดังกล่าวอย่างไรด้วย อนึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนแดง ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้คนไทยกลายเป็นผู้ก่อการร้าย ก็ได้นำมารวมไว้ในบท วิเคราะห์ที่เกี่ยวกับทัศนคติต่อการเมืองในบทนี้ ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ ตามหัวข้อต่อไปนี้

54 จริญญา สุภาพ, "แนวความคิดในการวิเคราะห์การเมืองของประเทศก๊อปปี้พัฒนา," วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน 2514, หน้า 45

55 เสรีน ปุณณะนิตานนท์, "การวิจัยค้นคว้าเพื่อผลประโยชน์ทางวิชาการ," วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม 2512, หน้า 6

พรรคเนคตอร์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รัฐธรรมนูญ ได้รับการนิยามต่าง ๆ กัน อันได้แก่ที่สถาน
หรือมาตราฐานที่ควบคุมตัวบทกฎหมายที่รัฐประกาศใช้กับประชาชน⁵⁶ ในรัฐสมัยใหม่ รัฐธรรมนูญได้
กินความครอบคลุมถึง ระเบียบวิธีการจัดตั้งรัฐบาล อำนาจ และขอบเขตแห่งการใช้อำนาจ ความสัมพันธ์
กับปัจเจกชนภายในรัฐ⁵⁷

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญ
8 ฉบับ รัฐธรรมนูญการปกครอง 1 ฉบับ⁵⁸ ไม่นับรวมรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2515 เมื่อ
พิจารณารัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ จะเห็นได้ว่าไม่ว่าเป็นระบบสภาเดี่ยว หรือ สองสภา ได้มีสมาชิกประเภทที่ 2
หรือวุฒิสภาหรือพฤฒิสภา เป็นสมาชิกแต่งตั้ง และได้รับการคัดเลือกโดยรัฐสภาเสมอมา ยกเว้นรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือกแต่งตั้งโดยประธานองคมนตรี เป็นผู้ลงนาม
รับสนองพระบรมราชโองการ และมีเพียงฉบับเดียวที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2498 พฤฒิสภามาจากการเลือกตั้ง
แต่เป็นการเลือกตั้งตามบทเฉพาะกาล โดยการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เลือก ซึ่งหมายความว่า
ส.ส. ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนแล้ว ส.ส. เป็นผู้เลือกพฤฒิสภา บทบาทของวุฒิสภามีหน้าที่ในการ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นไปในรูปสนองเจตนารมณ์ของฝ่ายบริหารมากกว่าการยับยั้ง
หรือตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้จึงปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติต่างๆจะผ่านที่ประชุมของวุฒิสภาอย่างรวดเร็วและ

56
บรรพต วีระสัย, *op.cit.*, p. 12

57
G.A. Jacobsen & M.H. Lipman, Political Science, New York:

Barnes & Nonel, 1969, p. 68

58
รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511

รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. 2502

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517

ตารางที่ 26

พรรคคณะกรรมาธิการสามัญ ฉบับปัจจุบัน จำแนกตามคณะ เพศ และสถานภาพผู้นำของนิสิต

ทัศนคติ	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์			รวมทั้งสิ้น	
	ชาย			หญิง			รวมทั้งคณะ	ชาย			
	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม		นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา		
เห็นควายอย่างยิ่ง	2.6	—	1.9(1)	—	—	—	1.1(1)	3.3	2.2	2.8(3)	2.2(3)
เห็นควาย	47.4	57.1	52.0(26)	48.0	62.5	53.7(22)	51.6(48)	46.7	53.3	49.5(52)	50.5(100)
ไม่เห็นควาย	44.7	42.9	42.3(23)	52.0	37.5	46.3(19)	45.2(42)	36.7	37.8	37.1(39)	40.9(81)
ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง	5.0	4.4	4.8(5)	—	—	—	1.1(1)	5.0	4.4	4.8(5)	3.0(3)
ไม่ตอบ	2.6	—	1.9(1)	—	—	—	1.1(1)	8.3	2.2	5.7(6)	3.5(3)
รวม	100 (38)	100 (14)	100 (52)	100 (25)	100 (16)	100 (41)	100 (93)	100 (60)	100 (45)	100 (105)	100 (198)

อันสั้น มีเพียงชุดเดียวเท่านั้น คือ วุฒิสภาชุด พ.ศ. 2492 ที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างแท้จริง และทำความไม่พอใจให้
กับรัฐบาลในระบอบนั้น ยังผลให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร ยกเลิกรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 ในเวลาต่อมา จาก
บทบาทของวุฒิสภาดังกล่าวนี้เอง ทำให้วุฒิสภาเป็นเสมือนกลุ่มที่คอยคุ้มครองให้แก่รัฐบาล และมีอำนาจครอบงำ
ส.ส. ตลอดจนมา โดยบางครั้งจะไม่ยอมผ่านร่างกฎหมายที่มาจาก ส.ส. ที่ไม่ได้สังกัดอยู่ในพรรคฝ่ายรัฐบาล

ในวันที่ 18 กันยายน 2517 นิสิตนักศึกษา และกลุ่ม ปช.ปช. นักชุมนุมครั้งใหญ่ที่ทองสนามหลวง
หลังจากที่สถานีวิทยุพิจารณาผ่านร่างรัฐธรรมนูญ ในวาระที่ 2 เรียบร้อยแล้ว กลุ่มชุมนุมได้เรียกร้องให้
มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในข้อสำคัญเกี่ยวกับเรื่องอายุของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
ให้น้อยลง ไหยกเลิกการมีวุฒิสภา ฝ่ายสมาชิกสถานีวิทยุที่มีการเคลื่อนไหว เตรียมยื่นมติขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ภายหลังการประกาศใช้แล้ว โดยจะขอแก้ไขเพิ่ม 3 ข้อ คือ ให้คนมีอายุ 18 ปี มีสิทธิเลือกตั้ง คนอายุ
23 ปี มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และวุฒิสภานั้น จุดใหญ่ของการขอแก้ไข ต้องการให้มีสภาเดี่ยว ถ้าจะมี
วุฒิสภาก็ขอใหม่จากการเลือกตั้งโดยตรง

เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2517 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีมติยกกระแสพระราชดำริเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ถึงสภาและรัฐบาล ไม่ทรงเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่โปรดปรานของคมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพราะประธานองคมนตรีเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือก ตามความใน ม. 16 เป็นการขัดกับหลักที่ว่าพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง และจะทำให้ประธานองคมนตรีอยู่ในสภาพเสมือนเป็นองค์กรทางการเมือง ในวันที่ 24 ธันวาคม 2517 สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 68 นาย ร่วมเสนอขอแก้รัฐธรรมนูญ 59 ให้นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนประธานองคมนตรี ซึ่งในที่สุดมีมติรับหลักการ 60 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2517

ในการสอบถามทัศนคติต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมเพียงใดกับสภาวะทางการเมืองในปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามในระยะกลาง เดือน กุมภาพันธ์ 2518 นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.5 เห็นด้วย และร้อยละ 2.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ระหว่างทัศนคติที่เห็นด้วยของนิสิตคณะรัฐศาสตร์ กับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นด้วย ร้อยละ 51.6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 49.5 ที่เห็นด้วย และร้อยละ 2.8 ที่เห็นด้วยอย่างยิ่งของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์

เมื่อได้นำปัจจัยทางเพศ และสถานภาพของการเป็นผู้นำของนิสิตมาเป็นตัวควบคุม ปรากฏว่า นิสิตเพศหญิง เห็นด้วยร้อยละ 53.7 ในขณะที่นิสิตชาย คณะรัฐศาสตร์ เห็นด้วย ร้อยละ 50.0 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 1.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 49.5 ที่เห็นด้วย และร้อยละ 2.8 ที่เห็นด้วยอย่างยิ่งของนิสิตชาย คณะวิศวกรรมศาสตร์แล้ว อาจกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า นิสิตทั้งสองคณะมีทัศนคติต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่แตกต่างกันเล็กน้อย และในจำนวนนี้นิสิตหญิง เป็นกลุ่มที่เห็นด้วย มากกว่านิสิตชาย

เมื่อพิจารณาตามสภาพการเป็นนิสิตผู้นำ ปรากฏว่า นิสิตธรรมดา ไม่ว่า นิสิตหญิง หรือ นิสิตชาย ไม่ว่า นิสิตคณะรัฐศาสตร์ หรือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทัศนคติเห็นด้วยสูงกว่านิสิตผู้นำ กล่าวคือ ในคณะรัฐศาสตร์ นิสิตชายของกลุ่มนิตินิสิตธรรมดา เห็นด้วย ร้อยละ 57.1 เปรียบเทียบกับนิสิตผู้นำ เห็นด้วย ร้อยละ 47.4 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.6 นิสิตหญิงของกลุ่มนิตินิสิตธรรมดา เห็นด้วย ร้อยละ 62.5 เปรียบเทียบกับนิสิตผู้นำ เห็นด้วยร้อยละ 48.0 ส่วนนิสิตชายในคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในกลุ่ม นิสิตธรรมดา เห็นด้วยร้อยละ 53.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 2.2 เปรียบเทียบกับ นิสิตผู้นำที่เห็นด้วย ร้อยละ 46.7 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 3.3

ทรรศนะต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญเรื่องของผู้ไม่เห็นด้วย ในจำนวนผู้ไม่เห็นด้วย

ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้วกับสภาวะการเมืองไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 40.9 ที่ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 3.0 ที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ตามตารางที่ 26 นั้น ผู้วิจัยได้เสนอคำถามในเรื่องวิธีการแก้ไข ในเรื่องเกี่ยวกับประเด็น การเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภา, การให้ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, ให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีได้เป็นข้าราชการประจำ และการแก้ไขโดยให้มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีได้โดยตรง เพื่อให้เห็นลัทธิทัศนคติไม่เห็นด้วยกับความเหมาะสมของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้เลือกตอบวิธีการที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ จากการศึกษิตตามตารางที่ 27 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.7 เห็นด้วย และร้อยละ 16.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะให้มีการแก้ไขโดยให้ประชาชนได้เลือกตั้งนายกรัฐมนตรีได้โดยตรง

ความไม่พอใจในร่างรัฐธรรมนูญ และเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเรื่องต่างๆ จะเห็นได้จากบทบาทของนิสิตนักศึกษาจากกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ออกแถลงการณ์ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2517 รวม 6 ข้อ คัดค้านการให้วุฒิสภาเลือกโดยการแต่งตั้ง ซึ่งเป็นข้อหนึ่งในจำนวน 8 ข้อ ที่เรียกร้องให้มีการแก้ไข และเมื่อ มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ขึ้นกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2517 โคทรวงมีบันทึกกระแสพระราชดำริเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญถึงสภาและรัฐบาลสรุปใจความได้ว่าไม่ทรงเห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา เพราะประธานองคมนตรีเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์เลือก ตามความใน ม.16 เป็นการขัดกับหลักการที่ว่าพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง และจะทำให้ประธานองคมนตรีอยู่ในสภาพที่เสมือนเป็นองค์กรทางการเมือง ในวันที่ 11 ตุลาคม 2517 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งกระตุ่นรัฐบาลเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ รัฐบาลจึงเตรียมร่างพระราชบัญญัติจะเสนอต่อสภานิติบัญญัติ หลักการใหญ่เพื่อยกเลิกวุฒิสมาชิก ให้รัฐบาลใหม่มีสภาเดียวที่มาจากประชาชน ในวันที่ 19 ธันวาคม 2517 ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติไม่รับหลักการร่างกฎหมายแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่รัฐบาลเป็นฝ่ายเสนอขึ้นมา ในวันที่ 24 ธันวาคม 2517 สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน 68 นาย ร่วมกันเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาแทนประธานองคมนตรี และในที่สุดที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวันที่ 26 ธันวาคม 2517 ลงมติรับหลักการดังกล่าว

ทรรศนะเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ที่ได้สอบถามความเห็นจากนิสิต ในเรื่องสำคัญ 2 ประการ คือ เรื่องการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา และเรื่องการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีนั้น ผลจากคำตอบของนิสิตในกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว วิเคราะห์รายละเอียดออกได้ ดังต่อไปนี้

(ก) ให้เพิ่มอำนาจของวุฒิสภามากขึ้น ในเรื่องอำนาจของวุฒิสภานั้น ตาม ม. 156 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดให้วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจ ในการควบคุมราชการแผ่นดินโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เมื่อได้สอบถามนิตินัยไม่เห็นด้วยว่า ควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วยการเพิ่มอำนาจให้วุฒิสภาขึ้นไปจากที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ จากการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 27 (ก) นิตินัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 26.4 ทางไม่เห็นด้วย และร้อยละ 45.9 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เปรียบเทียบทัศนคติของนิตินัยทั้งสองคณะ พบว่า นิตินัยคณะวิศวกรรมศาสตร์ คัดค้านรุนแรงมากกกว่านิตินัยคณะรัฐศาสตร์ กล่าวคือ ร้อยละ 29.5 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 54.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับร้อยละ 23.2 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 37.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งของนิตินัยคณะรัฐศาสตร์ นิตินัยชายไม่ว่าในคณะรัฐศาสตร์ หรือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คัดค้านไม่เห็นด้วยรุนแรงมากกกว่านิตินัยหญิง

(ข) ให้ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนหนึ่งร้อยคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรง เลือกและแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความชำนาญในวิชาการหรือกิจการต่างๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีคุณสมบัติตาม ม. 117 (1) และมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ ทั้งไม่เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามตาม ม. 116 และ ม. 118 เมื่อได้สอบถามความเห็นจากนิตินัยกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 27 (ข) ปรากฏว่า นิตินัยร้อยละ 37.9 เห็นด้วย และร้อยละ 19.5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ที่จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนได้เป็นผู้เลือกสมาชิกวุฒิสภาได้โดยตรง เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนิตินัยทั้ง 2 คณะ พบความแตกต่างว่า นิตินัยคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 44.2 เห็นด้วย ร้อยละ 16.3 เห็นด้วยอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับนิตินัยคณะวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนผู้เห็นด้วย ร้อยละ 31.8 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 22.7 อาจจะสามารถได้ว่า นิตินัยคณะรัฐศาสตร์ มีความต้องการที่จะเห็นประชาชนได้เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภารุนแรงมากกกว่านิตินัยของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนนิตินัยชายของคณะรัฐศาสตร์ เป็นกลุ่มที่มีความเห็นรุนแรงมากกกว่านิตินัยในกลุ่มอื่นๆ

(ค) ให้พระมหากษัตริย์ทรง เลือกและแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่มีได้เป็นข้าราชการประจำ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ม. 103 วรรค (1) กำหนดไว้ว่าสมาชิกวุฒิสภา ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี หรือข้าราชการการเมืองอื่น นิตินัยในกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทางพากันให้คำตอบในทางคัดค้าน การที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรง เลือกและแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่มีได้เป็นข้าราชการประจำ จากการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 27 (ค) พบว่า นิตินัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 21.8 ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 34.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนิตินัยทั้ง 2 คณะ

ตารางที่ 27
 ทรัพย์สินและการแก้ไขรัฐธรรมนูญบางเรื่องของนิติที่ไม่เห็นด้วย
 จำแนกตามคณะ และเพศ

วิธีแก้ไข รัฐธรรมนูญ	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
(ก) ให้เพิ่มอำนาจของวุฒิสภามากขึ้น เห็นด้วย	8.3	—	4.7(2)	—	2.3(2)
เห็นด้วย	12.5	42.1	25.6(11)	2.3(1)	13.8(12)
ไม่เห็นด้วย	16.7	31.6	23.2(10)	29.5(13)	26.4(23)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	45.8	26.3	37.2(16)	54.5(24)	45.9(40)
ไม่ตอบ	16.7	—	9.3(4)	13.6(6)	11.5(10)
รวม	100(24)	100(19)	100(43)	100(44)	100(87)
(ข) ให้ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เห็นด้วยอย่างยิ่ง	25.0	5.3	16.3(7)	22.7(10)	19.5(17)
เห็นด้วย	41.7	47.4	44.2(19)	31.8(14)	37.9(33)
ไม่เห็นด้วย	12.5	31.6	20.9(9)	20.4(9)	20.7(18)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8.3	10.5	9.3(4)	13.6(6)	11.5(10)
ไม่ตอบ	12.5	5.3	9.3(4)	11.4(5)	10.3(9)
รวม	100(24)	100(19)	100(43)	100(44)	100(87)
(ค) ให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกและแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาจากบรรดาคณะวุฒิสภาที่มีได้เป็นข้าราชการประจำ เห็นด้วยอย่างยิ่ง	—	15.8	6.9(3)	6.8(3)	6.9(6)
เห็นด้วย	8.3	26.3	16.3(7)	29.5(13)	22.9(20)
ไม่เห็นด้วย	25.0	36.8	30.2(13)	13.6(6)	21.8(19)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	41.7	15.8	30.2(13)	38.6(17)	34.5(30)
ไม่ตอบ	25.0	5.3	16.3(7)	11.4(5)	13.8(12)
รวม	100(24)	100(19)	100(43)	100(44)	100(87)
(ง) ให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรง เห็นด้วยอย่างยิ่ง	16.7	5.3	11.6(5)	20.4(9)	16.1(14)
เห็นด้วย	45.8	63.2	53.5(23)	34.1(15)	43.7(38)
ไม่เห็นด้วย	16.7	15.8	16.3(7)	27.3(12)	21.8(19)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8.7	15.8	11.6(5)	13.6(6)	12.6(11)
ไม่ตอบ	12.5	—	6.9(3)	4.5(2)	5.7(5)
รวม	100(24)	100(19)	100(43)	100(44)	100(87)

พบความแตกต่างว่า นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 34.2 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 30.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 เปรียบเทียบกับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 13.6 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 38.6 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 โดยทั่วไปแล้ว อาจจะกล่าวได้ว่า นิสิตคณะรัฐศาสตร์มีการคัดค้านอย่างรุนแรงมากกว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์
 นิสิตชายของคณะรัฐศาสตร์ เป็นกลุ่มที่คัดค้านรุนแรงกว่า นิสิตกลุ่มอื่นๆ

(ง) ให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีได้โดยตรง รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ม. 177 พระมหากษัตริย์
 ทรงตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรีไม่เกินสามสิบคน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการ
 แเน่ดิน นายกรัฐมนตรีจะต้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีอีกไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนรัฐมนตรี
 ทั้งหมด จะต้อง เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรม
 ราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี

จากการวิเคราะห์ ตามตารางที่ 27 (ง) นิสิตส่วนใหญ่ ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีความ
 ต้องการที่จะให้แก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องที่ให้ประชาชนได้เป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรีได้โดยตรง มีจำนวนร้อยละ 43.7
 ที่เห็นด้วย และร้อยละ 16.1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนิสิตทั้ง 2 คณะ มีความแตกต่างกัน
 ระหว่างคณะ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นด้วย ร้อยละ 53.5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.6 เปรียบเทียบ
 กับร้อยละ 34.1 ที่เห็นด้วย และร้อยละ 20.4 เห็นด้วยอย่างยิ่งของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ด้วยแล้ว พบว่า
 นิสิตคณะรัฐศาสตร์ คงมีความต้องการรุนแรงมากกว่า โดยเฉพาะนิสิตหญิง คณะรัฐศาสตร์ เห็นด้วย ร้อยละ 63.2
 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.3 ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความต้องการรุนแรงกว่า นิสิตเพศชาย ทั้งในคณะรัฐศาสตร์
 และคณะวิศวกรรมศาสตร์

จากการวิเคราะห์มาแล้วทั้ง 4 ประเด็น อาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในจำพวกนิสิตที่ไม่เห็นด้วย
 กับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน สิ่งที่ต้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางเรื่องเกี่ยวกับ การเลือกวุฒิสมาชิก และการ
 ให้ประชาชนได้เลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงนั้น นิสิตคณะรัฐศาสตร์ มีทัศนคติที่ต้องการแก้ไขในประเด็นดังกล่าว
 รุนแรงกว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์

ทรรศนะต่อความสามารถและความซื่อสัตย์ของผู้แทนราษฎร การมีผู้แทนราษฎร

เป็นรูปการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยที่ราษฎรได้เลือกผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ และกำหนดนโยบาย และยังทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของราษฎรด้วย เพื่อออกมการณแห่งประชาธิปไตยนี้ จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา นับเป็นเวลา 40 ปีเศษแล้ว จากการศึกษาของสภาวิจัยแห่งชาติ ถึงความนิยมของผู้เฝ้าในชนบทที่มีต่อผู้แทนราษฎรว่ามีอยู่มากเพียงใด ปรากฏว่า ผู้นำ ร้อยละ 85.0 เห็นว่าการมีผู้แทนราษฎรมีประโยชน์ และมีผู้นำบางส่วน จำนวนร้อยละ 7.0 ที่เห็นว่าควรมิผู้แทนมิได้ประโยชน์อย่างใด เพราะมีเหตุผลว่า การตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน ส่วนใหญ่ เห็นแก่ความรู้จักมักคุ้นเป็นการส่วนตัว หรือไม่ก็เพราะความเป็นญาติพี่น้อง มิได้เลือกตามความรู้ ความสามารถของบุคคล หรือพรรคการเมืองที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่⁶¹ จึงมักจะเลือกผู้แทนราษฎรที่ไม่มีคุณความดี เมื่อเข้ามาแล้วก็ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน จะแสวงหาอำนาจและหาประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่า จะนึกถึงประชาชนเป็นส่วนรวม⁶²

เพื่อจะหยั่งรู้อัตลักษณ์ที่มีต่อความสามารถ และความซื่อสัตย์ของผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 ผู้วิจัยได้สอบถามถึงการเป็นผู้นำและความรู้ความสามารถของผู้แทน ชูคนี่ว่าจะมีเพียงใด จากตารางที่ 28 นิสิตส่วนใหญ่ ไม่ว่าในคณะรัฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทัศนคติตรงกัน ที่เห็นว่าผู้แทนราษฎรชุกนี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีลักษณะที่จะเป็นผู้นำของประชาชนได้ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 49.5 ที่เห็นด้วย และร้อยละ 21.5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นด้วย ร้อยละ 51.4 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 18.1

ในเรื่องความซื่อสัตย์ที่มีต่อประชาชนของผู้แทนราษฎร นิสิตส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ไม่เชื่อว่าผู้แทนราษฎรจะทำหน้าที่โดยความซื่อสัตย์สุจริต นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ไม่เห็นด้วยร้อยละ 46.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.7 แตกต่างจากคณะวิศวกรรมศาสตร์เพียงเล็กน้อย กล่าวคือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 49.5 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.5 นิสิตชาย ไม่ว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์ หรือคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีความมั่นใจในทางไม่เห็นด้วยมากกว่านิตินหญิง กล่าวคือ นิสิตชาย คณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 49.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 10.5 ในขณะที่นิตินชาย คณะรัฐศาสตร์ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 48.1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.5 ซึ่งมีความมั่นใจสูงกว่า นิสิตหญิงที่ไม่เห็นด้วย เพียงร้อยละ 43.9 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 9.8

61

คณะกรรมการสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, "ผู้นำในชนบทของประเทศไทย", วารสารสภาวิจัยแห่งชาติ, 2514, หน้า 48

ตารางที่ 28

ทรรศนะต่อความรู้ความสามารถและการเป็นผู้นำของผู้แทนราษฎร
จำแนกตามคณะและเพศ

ทัศนคติ	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ	21.1	21.9	21.5(20)	18.1(19)	19.7(39)
ประมาณครึ่งหนึ่งมีความรู้ความสามารถ	40.4	60.9	49.5(46)	51.4(54)	50.5(100)
ส่วนน้อยเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ	34.6	12.2	24.7(23)	28.6(30)	26.8(53)
ส่วนน้อยที่สุดเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ	1.9	2.4	2.1(2)	0.9(1)	1.5(3)
ไม่ตอบ	1.9	2.4	2.1(2)	0.9(1)	1.5(3)
รวม	100(52)	100(41)	100(93)	100(105)	100(198)

ตารางที่ 29

ทรรศนะต่อความซื่อสัตย์ของผู้แทนราษฎร จำแนกตามคณะและเพศ

ทัศนคติ	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความซื่อสัตย์	3.8	—	2.1(2)	6.7(7)	4.5(9)
ประมาณครึ่งหนึ่งมีความซื่อสัตย์	36.5	41.5	38.7(36)	28.6(30)	33.3(66)
ส่วนน้อยเป็นผู้มีความซื่อสัตย์	48.1	43.9	46.2(43)	49.5(52)	47.9(95)
ส่วนน้อยที่สุดเป็นผู้มีความซื่อสัตย์	11.5	9.8	10.7(10)	10.5(11)	10.7(21)
ไม่ตอบ	—	4.9	2.1(2)	4.8(5)	3.5(7)
รวม	100(52)	100(41)	100(93)	100(105)	100(198)

พรรคชนกอกการตั้งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีจากผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนด การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจำเป็นต้องมาจากผู้แทนราษฎร ตามความใน ม. 177 ซึ่งกำหนดไว้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงตั้งสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรี อีกไม่เกินสามสิบคน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนาม รับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี

ตามตารางที่ 30 นิสิตส่วนใหญ่เห็นควายว่า การเลือกนายกรัฐมนตรีจำเป็นต้อง เป็นผู้มาจากผู้แทน ราษฎร กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นควาย ร้อยละ 37.6 เห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 52.7 แตกต่าง กับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์เพียงเล็กน้อย คือ เห็นควาย ร้อยละ 31.4 และเห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 47.6

นิสิตชาย ในคณะรัฐศาสตร์ มีความมั่นใจในทางเห็นควายสูงกว่า นิสิตชายของคณะวิศวกรรมศาสตร์ และสูงกว่านิสิตหญิงในคณะเดียวกัน กล่าวคือ นิสิตชาย ในคณะรัฐศาสตร์ เห็นควาย ร้อยละ 32.7 เห็นควาย อย่างยิ่ง ร้อยละ 59.6 ในขณะที่นิสิตชายของคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นควาย ร้อยละ 31.4 เห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 47.6 ส่วนนิสิตหญิง เห็นควาย ร้อยละ 43.9 และเห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 43.9

พรรคชนกในเรื่องการตั้งรัฐมนตรี จำเป็นต้องเลือกมาจากผู้แทนราษฎรนั้น นิสิตส่วนใหญ่ ทั้งในคณะ รัฐศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นควาย กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ไม่เห็นควายร้อยละ 45.2 ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.4 ในขณะที่นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นควาย ร้อยละ 57.1 และ ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 6.7

นิสิตชาย ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีความมั่นใจ ในทางไม่เห็นควายมั่นคงกว่า นิสิตชาย และ นิสิตหญิงของคณะรัฐศาสตร์ กล่าวคือ นิสิตชาย คณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นควาย ร้อยละ 57.1 ไม่เห็นควาย อย่างยิ่ง ร้อยละ 6.7 ในขณะที่ นิสิตชาย คณะรัฐศาสตร์ ไม่เห็นควาย ร้อยละ 44.2 ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 5.7 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่น้อยกว่าความมั่นใจของนิสิตหญิง ในคณะเดียวกัน ซึ่งมีจำนวนผู้ไม่เห็นควาย ร้อยละ 46.4 และไม่เห็นควายอย่างยิ่ง ร้อยละ 7.3

โดยสรุปแล้ว ความเห็นในเรื่องการตั้งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี จำเป็นจะต้องเลือกมาจาก ผู้แทนราษฎรหรือไม่นั้น อาจจะกล่าวได้ว่า การตั้งนายกรัฐมนตรีจากผู้แทนราษฎรนั้น นิสิตส่วนใหญ่เห็นควาย โดยเฉพาะนิสิตชายของคณะรัฐศาสตร์มีความมั่นใจในความคิดเห็นข้อนี้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนเรื่องการตั้งรัฐมนตรี จำเป็นต้องเลือกมาจากผู้แทนราษฎรหรือไม่นั้น นิสิตส่วนใหญ่คัดค้าน ไม่เห็นควาย โดยเฉพาะนิสิตชายของ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นควาย คัดค้านรุนแรงกว่านิสิตชายและนิสิตหญิงของคณะรัฐศาสตร์

ตารางที่ 30

พรรคสะท้อนประเด็นการเลือกนายกรัฐมนตรีจำเป็นต่อง เป็นผู้ที่มาจากผู้แทนราษฎร

จำแนกตามคณะและเพศ

ทัศนคติ	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
เห็นควายอย่างยิ่ง	59.6	43.9	52.7(49)	47.6(50)	50.0(99)
เห็นควาย	32.7	43.9	37.6(35)	31.4(33)	34.3(68)
ไม่เห็นควาย	9.6	7.3	5.4(5)	20.0(21)	13.1(26)
ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง	7.7	4.9	4.3(4)	0.9(1)	2.5(5)
รวม	100(52)	100(41)	100(93)	100(105)	100(198)

ตารางที่ 31

พรรคสะท้อนประเด็นการตั้งรัฐมนตรีจำเป็นต่อง เป็นผู้ที่มาจากผู้แทนราษฎร

จำแนกตามคณะและเพศ

ทัศนคติ	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
เห็นควายอย่างยิ่ง	9.6	4.9	7.5(7)	10.5(11)	9.1(18)
เห็นควาย	40.4	36.6	38.7(36)	25.7(27)	31.8 (63)
ไม่เห็นควาย	44.2	46.4	45.2(42)	57.1(60)	51.5(102)
ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง	5.7	7.3	6.4(6)	6.7(7)	6.6(13)
ไม่ตอบ	—	4.9	2.1(2)	—	1.0(2)
รวม	100(52)	100(41)	100(93)	100(105)	100(198)

พรรคคณะรบบการเมืองภายหลังการเลือกตั้ง กับความสามารถที่จะแก้ปัญหาสำคัญ ในระยะที่
 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทัศนคติเป็นระยะที่ เสร็จสิ้นการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518
 พรรคประชาธิปไตยกับพรรคเกษตรสังคม ได้ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล แบบรัฐบาลผสมที่มีเสียงข้างน้อยในรัฐสภา
 จากการศึกษาตามตารางที่ 34 เกี่ยวกับปัญหาสำคัญของประเทศ นิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติว่า ปัญหาการว่างงาน
 ปัญหาเงินเพื่อทำให้สินค้ามีราคาแพง เป็นปัญหาที่สำคัญมาก นิสิตส่วนใหญ่ จากการศึกษา ตามตารางที่ 32 มีความ
 เห็นว่าระบบการเมือง แบบรัฐบาลผสมที่มีเสียงข้างน้อยในรัฐสภา จะแก้ปัญหาสำคัญต่างๆได้แต่เพียงบางส่วน
 ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลไม่มีเสถียรภาพในการทำงาน เมื่อพรรคที่ใดรวมในการจัดตั้งรัฐบาล ถอนการสนับสนุน
 ออกไป รัฐบาลจะแพ้เสียงข้างมากในรัฐสภา ทำให้ต้องเปลี่ยนรัฐบาลกันบ่อยครั้ง ระบบการเมืองแบบ
 ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นอุปสรรคต่อการแก้ปัญหาที่สำคัญของประเทศ นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.2 เห็นว่า
 ระบบการเมืองภายหลังการเลือกตั้งแล้ว จะแก้ปัญหาสำคัญได้เพียงบางส่วน นิสิตคณะรัฐศาสตร์ กับ นิสิต
 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทัศนคติที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในเรื่องนี้ คือ ร้อยละ 74.2 เปรียบเทียบกับ
 ร้อยละ 76.2 ตามลำดับคณะ

นิสิตหญิงในคณะรัฐศาสตร์ มีความเห็นร้อยละ 82.9ว่าจะแก้ไขได้เพียงบางส่วน ในขณะที่นิสิตชาย
 มีเพียงร้อยละ 67.3 และนิสิตชาย คณะวิศวกรรมศาสตร์ มีร้อยละ 76.2

พรรคคณะวิถีการเมืองของไทยในอนาคต จากการศึกษา ตามตารางที่ 33 นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ
 49.5 เห็นว่าวิถีการเมืองของไทยในอนาคตจะเป็นประชาธิปไตยในแบบลัทธิคฤคาลาน ทั้งนี้เพราะจาก
 การที่รัฐบาลผสม ระหว่างพรรคประชาธิปไตยกับพรรคเกษตรสังคม เป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยในรัฐสภา
 ย่อมจะทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลไม่มั่นคง ไม่อาจที่จะดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆของบ้านเมืองได้อย่างเต็มที่
 เพราะขาดเสียงสนับสนุน นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 52.7 และนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 46.7
 มีทัศนคติตรงกันที่ว่า วิถีการเมืองของไทยในอนาคตจะเป็นประชาธิปไตยแบบลัทธิคฤคาลาน อย่างไรก็ตาม
 ก็มีผู้ที่เห็นว่า โอกาสที่ฝ่ายซ้ายจะเข้ามามีอำนาจเป็นสิ่งที่ทำได้โดยน่ายินดี กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์
 มีเพียงร้อยละ 8.6 นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีร้อยละ 15.2

ฝ่ายที่เห็นว่า วิถีการเมืองของไทยในอนาคต จะเป็นการเมืองที่แท้จริงมากขึ้น มีจำนวนมาก
 เป็นอันดับที่สอง กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ มีร้อยละ 20.4 นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีร้อยละ 26.7
 นิสิตหญิง มีทัศนคติที่แตกต่างกับนิสิตชายเพียงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 56.1 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 50.0
 ต่อความเห็นว่าการเมืองในอนาคตจะเป็นแบบประชาธิปไตยที่ลัทธิคฤคาลาน

ตารางที่ 32

ทรรศนะต่อระบบการเมืองภายหลังการเลือกตั้งกับความสามารถที่จะแก้ปัญหาสำคัญ

จำแนกตามคณะและเพศ

ระบบการเมือง กับการแก้ปัญหาสำคัญ	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
แก้ปัญหาลดมากที่สุด	—	2.4	1.1(1)	—	0.5(1)
แก้ปัญหาลดมาก	7.7	—	4.3(4)	6.7(7)	5.5(11)
แก้ปัญหาลดบางส่วน	67.3	82.9	74.2(69)	76.2(80)	75.2(149)
แก้ปัญหาลดน้อยที่สุด	25.0	14.6	20.4(19)	17.1(18)	18.7(37)
รวม	100(52)	100(41)	100(93)	100(105)	100(198)

ตารางที่ 33

ทรรศนะต่อวิธีการเมืองของไทยในอนาคต จำแนกตามคณะและเพศ

วิธีการเมืองในอนาคต	คณะรัฐศาสตร์			คณะวิศวกรรมศาสตร์	รวม ทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	
เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงมากขึ้น	23.1	17.1	20.4(19)	26.7(28)	23.7(47)
เป็นประชาธิปไตยแบบลุ่มลุกคลุกคลาน	50.0	56.1	52.7(49)	46.7(49)	49.5(98)
ทหารจะกลับมาใช้อำนาจ	15.4	14.6	15.0(14)	11.4(12)	13.1(26)
ฝ่ายซ้ายจัดจะเข้ามาใช้อำนาจ	9.6	7.3	8.6(8)	15.2(16)	12.1(24)
ไม่ตอบ	1.9	4.9	3.2(3)	—	1.5(3)
รวม	100(52)	100(41)	100(93)	100(105)	100(198)

ทฤษฎีเกี่ยวกับปัญหาสำคัญของประเทศ ในบรรดาปัญหาต่างๆ รวม 8 ประเด็นที่ยกขึ้นมา
 นิสิตกล่าวคือ การก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์, การเรียกร้องสิทธิต่างๆของชาวนา, การนัดหยุดงาน
 ของกรรมกร, การก่อความวุ่นวายของนักเรียนอาชีวะ, ปัญหาการว่างงาน, ปัญหาเงินเพื่อทำให้สินค้า
 มีราคาแพง, การมีพรรคการเมืองมากพรรคเกินไป, ปัญหาผู้แทนราษฎรชายตัว ผู้วิจัยมีความประสงค์
 จะศึกษา ลักษณะ Ideology ที่เป็นความคิด และ ความเชื่อ ของนิสิต ด้วยการให้หลัก Ideology กับ
 การวิเคราะห์ทางการเมือง วิชารัฐศาสตร์ในปัจจุบันได้แยกความหมายของ Ideology ไว้หลายประการ

"..ประการแรก ถือว่า Ideology เป็นความคิด (Thought) ความเชื่อ (Belief)
 ที่มีแบบแผน หมายความว่า Ideology มิได้เป็นความคิดที่เลื่อนลอยปราศจากหลักเกณฑ์ ตรงกันข้ามเป็น
 ความคิดความเชื่อที่มีแนวทางแน่นอน มีเหตุผล มีจุดหมายปลายทางและวัตถุประสงค์ที่มุ่งข่มขู่พยายามจะ
 ดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผล

ประการที่สอง ถือว่าความคิดความเชื่อเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง หรือวิถีชีวิตทาง
 การเมือง อธิบายได้ว่า Ideology ในทางการเมืองนี้ มีความมุ่งหมายที่จะกำหนดเกณฑ์ต่างๆ ในด้าน
 การเมืองการปกครอง อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่ปรากฏขึ้น รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข
 ปรับปรุงสิ่งที่เห็นว่ายังไม่ถูกต้องสมบูรณ์

ประการที่สาม ความคิดความเชื่อที่ใดกลายมาอันนั้นมีผลทำให้เกิดการเชื่อฟังปฏิบัติตาม
 (Obedience) ซึ่งหมายถึงการยอมรับว่าสิ่งต่างๆ ที่ Ideology กำหนดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องใช้ได้
 (Legitimacy) หรือมีผลดีสมควรจะได้นำไปประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผล

ประการที่สี่ ความคิดความเชื่อที่ใดกลายเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดการเห็นพ้องต้องกัน (Consensus)
 ภายในรัฐ หมายความว่า เมื่อมนุษย์ในชุมชนใดยึดถือสิ่งต่างๆที่ปรากฏอยู่ใน Ideology ใดว่าเป็นสิ่งที่
 ถูกต้องแล้ว Ideology นั้นก็จะมีอิทธิพลผลักดันให้มนุษย์ได้เห็นพ้องต้องกันในหลักการ ความมุ่งหมาย
 กระบวนการ รวมทั้งผลของอุดมการณ์นั้น เมื่อนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังในสังคม

ประการสุดท้าย ความคิดความเชื่อดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดกลไกในการควบคุม
 (Mechanism of Control) ในที่นี้หมายความว่า เมื่อมนุษย์ในชุมชนมีความเชื่อที่ปฏิบัติตามและมีความ
 เห็นพ้องต้องกันในหลักการและจุดหมายปลายทางของอุดมการณ์แล้ว เมื่อนำอุดมการณ์มาประยุกต์ใช้กับ
 สภาพอันแท้จริงของชุมชน ก็ต้องพยายามดำเนินการให้ดีที่สุดเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์แห่งอุดมการณ์นั้น 63."

63 จุฑา สุภาพ, op.cit, p.180

เมื่อพิจารณาว่าปัญหาต่างๆรวม 8 ประเด็น เป็นเรื่องที่มีลักษณะของการรวมกลุ่มชนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการแข่งขัน การต่อรองการใช้อำนาจเกิดขึ้นภายในกลุ่ม ตลอดจนการเรียกร้องที่จะมีบทบาทในสังคมมากขึ้น เช่น ปัญหาการก่อความวุ่นวายของนักเรียนอาชีวะ หรือ ปัญหาการนัดหยุดงานของกรรมกร ซึ่งอยู่ในขอบเขตของการจะนำมาวิเคราะห์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองได้ จากการศึกษาตามตารางที่ 34 นิสิตมีทัศนคติที่ประเด็นต่างๆที่ยกขึ้นตาม ดังต่อไปนี้

ก. ปัญหาการก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ การปราบปรามผู้ก่อการร้าย ซึ่งรัฐบาลได้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของชาติบ้านเมืองปัญหาหนึ่ง มีการตั้งกองอำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่โดยตรง เช่น การปราบปราม ผกค. ที่เพชรบูรณ์ ซึ่งประมาณได้ว่าเมื่อปี พ.ศ. 2516 มีกำลังอยู่ไม่เกิน 400 คน⁶⁴ กระจุกกระจายกันอยู่ในป่าในเขาทางภาคเหนือ การก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ เป็นปัญหาที่รัฐบาลต้องใช้จ่ายกำลังทหารและตำรวจเข้าปราบปราม บางครั้งมีการทิ้งระเบิดและใช้สารเคมี อันเป็นผลทำให้ประชาชนธรรมดาต้องประสบเคราะห์กรรมไปด้วย เพราะถึงแม้จะมีการประกาศห้ามประชาชนไม่ให้อยู่ในเขตพื้นที่ที่กองปราบปราม แต่ราษฎรธรรมดาอาจจะฟังคำสั่งไม่ชัดไม่เข้าใจคำสั่งนั้น ต้องพลอยประสบภัยจากการปราบปรามไปด้วยเป็นจำนวนไม่น้อย จากการสอบถามความคิดเห็นของนิสิต ตามตารางที่ 34 (ก) นิสิตร้อยละ 41.9 เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ และร้อยละ 36.9 เห็นว่า สำคัญอย่างยิ่ง นิสิตรัฐศาสตร์ มีความเห็นแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยกับนิสิตวิศวกรรมศาสตร์ คือ นิสิตรัฐศาสตร์ ร้อยละ 43.0 เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 35.5 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 40.9 ที่เห็นว่าเป็นสำคัญ และร้อยละ 38.1 ที่เห็นว่าเป็นสำคัญอย่างยิ่งของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตชายในกลุ่มนิสิตผู้นำ มีความมั่นใจในทางเห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากกว่า นิสิตชายในกลุ่มนิสิตธรรมดา ทั้งในคณะรัฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ส่วนความเห็นของนิสิตหญิง พบว่า ในกลุ่มนิสิตธรรมดา มีความมั่นใจ เห็นว่า ปัญหาการก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากกว่าความเห็นของนิสิตในกลุ่มนิสิตผู้นำ

⁶⁴ บรรณาธิการ, "ฐานทัพอเมริกันกับปัญหาผู้ก่อการร้าย", วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์, ฉบับที่ 5 ปีที่ 11 เดือนพฤษภาคม 2516, หน้า 5

ข. ปัญหาการเรียกร้องสิทธิของชาวนา เกษตรกรรมซึ่งเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ โคกที่หนึ่งลำบาก ชาวนาเป็นผู้นผลิตอาหารเลี้ยงปากเลี้ยงท้องคนไทยทั้งชาติ เป็นผู้หารายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมาจุนเจือความฟุ่มเฟือยของสังคม ชาวนาได้รับความเดือดร้อน เพราะไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคม จากพ่อค้าคนกลาง ชาวนาส่วนใหญ่แล้วจะมีผลผลิตจากท้องนาที่เขาเขามาทำแทบทั้งสิ้น มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่คิดเป็นของตนเอง ปัญหาหนึ่งของการเรียกร้องสิทธิของชาวนา คือ การขอให้รัฐบาลได้จัดที่ดินเพื่อทำกิน ตามปกติชาวนาจะขายข้าวขายแรงงานในการค่านา หรือเก็บเกี่ยว เพื่อจะได้มีเงินมาประทังชีวิตไปวันหนึ่งๆ เท่านั้น การทำนาในย่านเมืองของเราไม่เคยมีการวิวัฒนาการมากมายเลยเป็นร้อยปี เวลาที่นาอยู่ยาวไม่ออกรวงมาก และเจอพ่อค้าซุกรีคเข้าไปอีกชาวนาจึงขาดทุน จำต้องไปจำนองที่นาให้แก่ผู้อื่น บางรายก็ขายขาดไปแล้วเขาที่นาเขาทำต่อ ชาวนาที่คองเขาที่นานั้น จะต้องชำระหนี้สินที่พ่อค้าเพิ่มขึ้นทุกปี จะเป็นข้าวหรือเป็นเงินก็ได้ การแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าของที่ดินมีเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ชาวนาชาวนาก็ยิ่งเดือดร้อนมากขึ้น ชาวนาจึงได้รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิของชาวนา เพื่อให้รัฐบาลได้ช่วยเหลือในเรื่องที่ดินทำกิน ซึ่งได้กลายมาเป็นปัญหาที่ท้องพิจารณาแก้ไขหลายรัฐบาลมาแล้ว

จากการสอบถามความคิดเห็นของนิสิต ตามตารางที่ 34 (ข) นิสิตร้อยละ 55.0 เห็นว่าปัญหาการเรียกร้องสิทธิของชาวนามีความสำคัญ ร้อยละ 36.4 เห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง นิสิตคณะรัฐศาสตร์มีความเห็นแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยกับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 55.9 เห็นว่าสำคัญ ร้อยละ 34.4 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง เทียบกับ ร้อยละ 53.3 ที่เห็นว่าคุณสำคัญ ร้อยละ 38.1 เห็นว่าคุณสำคัญอย่างยิ่ง ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตชาย ในกลุ่มนิสิตผู้นำ ของคณะรัฐศาสตร์มีความมั่นใจในทางเห็นด้วยมากกว่านิสิตธรรมดา ในขณะที่นิสิตชายของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ในกลุ่มนิสิตธรรมดา มีความมั่นใจมากกว่า ในกลุ่มนิสิตผู้นำ

ค. ปัญหาการนัดหยุดงานของกรรมกร นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 ได้มีการนัดหยุดงานเกิดขึ้นมาก ซึ่งทั้งหมดเกิดขึ้นในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรี มีคนงานเข้าเกี่ยวข้องของการนัดหยุดงานมีจำนวนถึงสองแสนคน⁶⁵ ที่น่าสัง เกตุก็คือว่ากว่าครึ่งหนึ่งของการนัดหยุดงานครั้งใหญ่เกิดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนและเดือนธันวาคม 2516 หรือภายหลังเหตุการณ์วันมหาวิปโยค อันแสดงให้เห็นชัดว่า การสไตรค์หยุดงานของคนงานนั้นเกี่ยวพันกับสภาวะการณ์ทางการเมือง ไม่น้อยไปกว่าสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ในเบื้องต้นของการสไตรค์เกิดขึ้นเมื่อคนงานเห็นว่า นายจ้างเอารัดเอาเปรียบ ไม่ให้

65 สุภชัย มนต์ไพบูลย์, "การเคลื่อนไหวของกลุ่มลูกจ้างในประเทศไทย", วารสารเพื่อน, ฉบับที่ 2 ปีที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ 2517, หน้า 68

ความเป็นธรรม ถูกถูกศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และไม่มีทางออกอื่นๆ เพราะชั้นตอนต่าง ๆ

ในกฎหมายแรงงานเป็นเยื่อและกรรมกรไม่แน่ใจว่าจะได้รับความเป็นธรรม เมื่อค่าครองชีพสูงขึ้นมาก อันเนื่องมาจากราคาข้าวและอาหารที่ ลูกจ้างจึงได้เรียกร้องขอค่าแรงเพิ่มก็มักจะไม่ได้รับการพิจารณา ควบคู่ ไปด้วยยังมีการกลั่นแกล้งไล่นำกรรมกรออกจากงาน จึงทำให้ลูกจ้างพากันนัดหยุดงานประท้วง และเห็น ว่าเป็นวิธีเดียวที่ไซ้ต่อรองกับนายจ้างได้ผล ในเดือนสิงหาคม 2516 มีการนัดหยุดงานถึง 64 ราย การนัด หยุดงานยังคงดำเนินต่อมาจนถึงในปัจจุบัน กลายเป็นปัญหาหนึ่งที่รัฐบาลต้องแก้ไขอยู่เป็นประจำ

จากการสอบถามความเห็นของนิสิต ตามตารางที่ 34 (ก) นิสิตร้อยละ 58.6 เห็นว่าปัญหานี้มี ความสำคัญ และร้อยละ 28.8 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง มีทัศนคติที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ระหว่างนิสิตคณะรัฐา และคณะวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 59.1 เห็นว่าสำคัญ ร้อยละ 30.1 เห็นว่า สำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 58.1 เห็นว่ามี ความสำคัญ และร้อยละ 27.7 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตหญิง ในกลุ่มนิสิตผู้นำของคณะรัฐศาสตร์ มีความมั่นใจในทางเห็นด้วยมาก ที่สุด กล่าวคือ ร้อยละ 72.0 เห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ และร้อยละ 24.0 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง

ง) ปัญหาการก่อความวุ่นวายของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนอาชีวะส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น เด็กวัยรุ่น มีลักษณะเด่นชัดทางค่านิยม คือการเฉลิมฉลองความองอาจกล้าหาญ แต่ละเรื่องที่ได้วัยรุ่นถนัดปฏิบัติสืบต่อกันมา ล้วนแต่สร้าง ความหมายของคำว่าเกรงกลัวแทบทั้งสิ้น แบบแผนของความประพฤติที่เด็กวัยรุ่นยอมรับนับถือคือ การเผชิญภัยนั้นเอง ลักษณะที่เป็นสิ่งที่บ่งถึงความเกรง ก็คือการใช้กำลังก้าวร้าว รุกราน โดยถือหลักว่า เป็น ชายต้องเก่งในเรื่องการตีรันฟันแทง ไม่ยอมให้ใครมาลบเหลี่ยม หรือการกระทำในสิ่งที่เห็นว่าเป็นการหลอหลู กุฉิน ในแง่คของวัยรุ่นจะเต็มไปด้วยเรื่องของการต่อสู้เพื่อความเป็นใหญ่ มีการนำกฎเกณฑ์ของความเป็นนักรบ มาใช้อย่างเห็นได้ชัด

สาเหตุของการก่อความวุ่นวายอีกลักษณะหนึ่งเกิดจาก การที่เด็กประสบความล้มเหลวในการศึกษา ระดับมัธยมและเตรียมอุดม จึงมักเป็นผู้ที่ประสบอุปสรรคในการมุ่งหน้าไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยปกติ ธรรมดา และเป็นอุปสรรคที่จะทำให้เด็กเบี่ยงเบนออกไปจากบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับนับถือ โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง ก็คือความประพฤติเกกมะเหรกนั่นเอง เราอาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ความประพฤติผิดทำนอง กลองธรรมของผู้เยาว์บางพวก มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการยึกเวลาของการ เป็นผู้ใหญ่ออกไปอีก ซึ่งในระยะ เวลาดังกล่าวนี้ บางคนถูกผู้ใหญ่ขอให้มีความอดกลั้นต่อความไม่สพวารมณและรอคอยเวลาที่จะได้สถานภาพ ของการเป็นฝ่ายข้างมาก (majority status) แต่ครั้นถึงเวลาที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูง (ซึ่ง เป็นสา เหตุที่ทำให้ยึกเวลาของการ เป็นผู้ใหญ่ออกไปแล้ว) ก็หาได้สภาพอย่างนั้นมาไม่ ความไม่สมหวังในเรื่องนี้

จึงเป็นแรงผลักดันให้หันไปสู่นิยามแบบที่เทอททูนความประพฤติแปลกๆแหวกแนว ซึ่งจะยังความพอใจให้แก่ตนเอง เป็นสำคัญ ไม่สนใจโดยคึกกับชีวิตในกลมสังคมนิยมแบบปกติธรรมดา หรือไม่หันไปสู่นิวแนวความคิดหรือความพยายามที่จะล้มระบบสังคมปัจจุบัน ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้คนต้องดิ้นรนอย่างรุนแรงในชีวิต แล้วสถาปนาระบบใหม่ซึ่งตนเชื่อว่าระบบรกรกาลิให้เกิดความยุติธรรมแก่สมาชิกได้อย่างดีที่สุด 66

ปัญหาการรบกวนความวุ่นวายของนักเรียนอาชีวะ จากการศึกษา ตามตารางที่ 33 (ง) นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.9 เห็นว่ามีความสำคัญ ร้อยละ 27.3 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 56.1 เห็นว่าสำคัญ ร้อยละ 17.1 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับร้อยละ 36.2 เห็นว่าสำคัญ ร้อยละ 33.3 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตหญิง ในกลุ่มนิสิตธรรมดา เห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ ร้อยละ 75.0 และอีกร้อยละ 6.3 เห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

จ. ปัญหาการว่างงาน การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในประเทศ เป็นการคุกคามต่อโอกาสที่จะทำการพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของประชากร เพราะแม้จะได้ใช้นโยบายการวางแผนครอบครัวกันอย่างกว้างขวาง แต่การดำเนินงานยังไม่ได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในอนาคตปัญหาที่เผชิญอยู่นอกจากเรื่องอาหารที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภคบริโภค การบริการทางการแพทย์ และการศึกษาแล้ว ยังมีปัญหาการหาเงินทำ ซึ่งทำให้จะกลายเป็นปัญหาใหญ่เหนือปัญหาอย่างอื่นทั้งหมด เพราะการขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคนั้น อาจจะอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้าช่วยได้ แต่เมื่อคนไม่มีความรู้ ไม่มีปัญญาที่จะหาเงินมาซื้ออาหารได้ ในประเทศไทยตามแผนพัฒนา ฉบับที่ 2 แรงงานที่เพิ่มขึ้นตามโครงการเพื่อให้ไปทำงานอื่นนอกเหนือจากงานเกษตรกรรม ตั้งเป้าหมายเอาไว้ 52.0% แต่พอสิ้นสุดโครงการปรากฏว่ามีเพียง 38.0% เท่านั้น แรงงานที่ยังเหลืออีก 62.0% คงตกค้างอยู่ในภาคเกษตรกรรม เพราะไม่รู้จะไปทำอะไร ยิ่งกว่านั้นในระยะปลายของแผนพัฒนา ฉบับที่ 3 ซึ่งประมาณว่าจะมีแรงงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม 4.0% ของแรงงานทั้งหมด เมื่อเทียบกับแรงงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน 4.2% การว่างงานจึงเกิดขึ้นกลายเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของประเทศ 67

66, เสรีน ปุณณะหิตานนท์, "โลกปริทรรศน์กับการดำเนินชีวิตของเยาวชน", วารสารสังคมศาสตร์, ฉบับที่ 3 ปีที่ 9 เดือนกรกฎาคม 2515, หน้า 46

67 พัทธกษ ปัญญาอุท, "ปัญหาการว่างงานที่รออยู่", วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์, ฉบับที่ 3 ปีที่ 11 เดือนมีนาคม 2516, หน้า 110

ปัญหาการว่างงาน จากการศึกษาตามตารางที่ 34 (จ) นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 38.9 เห็นว่า มีความสำคัญ และร้อยละ 59.1 เห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และจัดเป็นปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่ง เห็นอกว่าปัญหาอื่นๆ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ทั้งหมดให้ความสำคัญต่อปัญหานี้ กล่าวคือ ร้อยละ 40.0 ที่ เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 60.0 เห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับนิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 37.6 เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 58.1 เห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง นิสิตชายในกลุ่มนิสิตธรรมดา ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีความมั่นใจมากกว่านิตกลุ่มอื่นๆ คือ เห็นว่าปัญหาการว่างงานเป็นปัญหาที่มีความ สำคัญอย่างยิ่งถึงร้อยละ 66.7 ในขณะที่นิตในกลุ่มอื่นๆ มีความเห็นที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย

จ. ปัญหาเงินเพื่อทำให้สินค้าราคาแพง การที่ข้าวของเครื่องใช้ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการอุปโภคบริโภค มีราคาแพงนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากปี พ.ศ. 2514 ที่ระดับราคาสินค้าได้เริ่มสูงขึ้น จะเห็นได้จากดัชนี ราคาขายส่งในเดือนธันวาคม 2514 ได้เพิ่มขึ้นสูงกว่าเดือนธันวาคม 2513 ถึงร้อยละ 14.8 และในช่วงเวลา เดียวกันนี้ ดัชนีราคาผู้บริโภคก็สูงขึ้นถึงร้อยละ 6.7 และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมาจนถึงในปัจจุบัน ราคาสินค้าหลายอย่างทั้งผลิตผลจากเกษตร ผลิตผลทางอุตสาหกรรม ก็มีแนวโน้มสูงขึ้นต่อไปเรื่อยๆ สินค้า ที่พุ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ ข้าว น้ำตาล วัสดุก่อสร้าง ผ้า การที่ดัชนีราคาผู้บริโภคในปี พ.ศ. 2515 ได้เพิ่ม สูงขึ้นถึงร้อยละ 6.3 นั้นถือได้ว่า เป็นอัตราที่สูงมาก พอจนเข้าขั้นเงินเฟ้อแล้ว 68

ปัญหาเงินเพื่อทำให้สินค้าราคาแพง จากการศึกษาตามตารางที่ 34 (ฉ) นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.4 เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 59.1 เห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง มีความแตกต่างของทัศนคติ ระหว่างนิสิตคณะรัฐศาสตร์กับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์เพียงเล็กน้อยในปัญหานี้ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 41.9 เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 55.9 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับร้อยละ 33.3 เห็นว่า สำคัญ และร้อยละ 61.9 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตหญิงในกลุ่มนิสิตธรรมดา เห็นว่าปัญหาคงกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งถึงร้อยละ 68.7 จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีความมั่นใจสูง เห็นอกว่า นิสิตชายทั้งในคณะรัฐศาสตร์และคณะวิศวกรรมศาสตร์

ข. ปัญหาการมีพรรคการเมืองมากเกินไป พรรคการเมืองในประเทศไทย ในอดีตมักเป็นการรวมกลุ่ม นักการเมืองซึ่งคลุกคลีอยู่ในวงการเมืองอยู่แล้วเพียงจำนวนเล็กน้อย และมักจะทำก่อนมีการเลือกตั้งเพียง ระยะเวลาไม่นานนัก ผู้มาสมัครเขาเป็นสมาชิกของพรรคในระบอบนั้น ก็หวังจะได้รับการสนับสนุนจากพรรค

ในการหาเสียงเลือกตั้งบ้าง ให้สนับสนุนเรื่องเงินทุนที่จะต้องใช้จ่ายในการเลือกตั้งบ้าง กฎหมายเลือกตั้งก็ค
 ำที่ประเทศไทยเคยมีมาแล้ว ไม่เคยบังคับว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องสมัครในนามของพรรคการเมือง⁶⁹
 อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติ เป็นสมาชิกพรรคการเมือง
 ใดพรรคหนึ่ง พรรคการเมืองจึงได้เกิดขึ้นอย่างมากมาย และได้มีการจดทะเบียนจนถึงวันที่ 26 มกราคม 2518
 อันเป็นวันที่มีการเลือกตั้ง มีจำนวนถึง 42 พรรค การมีพรรคการเมืองมากเกินไป เป็นปัญหาความเสถียรภาพ
 ของรัฐบาล เมื่อพรรคใดพรรคหนึ่งไม่ได้รับเสียงข้างมากในสภา เช่น ในการเลือกตั้งคราวนี้ พรรคประชาธิปัตย์
 ได้รับเลือกตั้ง 72 คน ใขจำนวนทั้งหมด 269 ที่นั่ง เมื่อเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดตั้ง
 รัฐบาล จึงต้องร่วมมือกับพรรคเกษตรสังคม พรรคพลังใหม่ เป็นคณะรัฐบาลผสม
 แต่เมื่อร่วมกับพรรคอื่นแล้ว ก็ยังไม่ได้รับเสียงข้างมากในสภา รัฐบาลย่อมไม่มีเสถียรภาพในทางการเมือง โอกาส
 ที่จะแพ้เสียงข้างมากย่อมเกิดขึ้นได้ง่าย และเมื่อรัฐบาลไม่ได้รับความไว้วางใจ การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยๆ ย่อม
 เป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศ กลายเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งในการปกครองประเทศ

ปัญหาการมีพรรคการเมืองมากเกินไป จากการศึกษา ตามตารางที่ 34 (ข) นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ
 35.3 เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 25.2 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง นิสิตคณะรัฐศาสตร์ มีความเห็นแตกต่างไปจาก
 นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ถือว่าปัญหานี้มีความสำคัญมากกว่า กล่าวคือ ร้อยละ 39.8
 เห็นว่าสำคัญ ร้อยละ 29.0 เห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์
 ที่มีความมั่นใจต่อปัญหานี้น้อยกว่ามาก คือ ร้อยละ 31.4 ที่เห็นว่าเป็นสำคัญ และร้อยละ 21.9 เห็นว่ามีความ
 สำคัญอย่างยิ่ง ในกลุ่มนิสิตผู้นำ ไม่ว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์หรือนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตชายจะมีทัศนคติ
 ที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แต่ในกลุ่มนิสิตธรรมดา มีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ นิสิตชาย ในกลุ่ม
 นิสิตธรรมดา ร้อยละ 42.9 เห็นว่าสำคัญ ร้อยละ 28.6 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบ ร้อยละ 33.3
 ที่เห็นว่าเป็นสำคัญ และร้อยละ 11.1 ที่เห็นว่าเป็นสำคัญอย่างยิ่ง เรียงกันตามลำดับคณะ โดยทั่วไปแล้วอาจจะ
 จะกล่าวได้ว่า นิสิตคณะรัฐศาสตร์ มีทัศนคติในเรื่องที่มั่นใจในความสำคัญของปัญหานี้สูงกว่านิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์

ข. ปัญหาผู้แทนราษฎรชายตัว ในระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นระบบการเมืองให้มีการเลือกตั้งผู้แทน
 ราษฎรและรัฐสภาว่าเป็นวิธีการที่ใหราษฎร ซึ่งเคยรู้สึกว่าเป็นผู้ถูกปกครอง เสมอมา ได้กลับมีบทบาท
 เป็นผู้ปกครองบ้านเมืองได้ช่วยตนเอง ภัยการเลือกตั้งตัวแทนไปเป็นผู้ออกกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ

⁶⁹ สักดิ์ ภาสขนิรันดร์, "การปกครองของไทย", (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514)

ของบ้านเมือง คือ อำนาจนิติบัญญัติ และอาจเป็นรัฐบาลผู้บริหารประเทศได้ คือ อำนาจบริหารแต่ละประเทศชาติก็มักจะประสบปัญหา เรื่องผลประโยชน์ของอำนาจการเมืองและการปกครองที่เกิดแก่บุคคลหรือกลุ่มผู้มีอำนาจดังกล่าว เป็นประโยชน์ส่วนตัว 70 ซึ่งแอบแฝงได้จากอำนาจหน้าที่ ที่เป็นแต่เพียงลือประจักษ์กันอยู่ตลอดมา ผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองที่เป็นพวกพ้องสนับสนุนผู้มีอำนาจการปกครอง และผู้ได้รับประโยชน์ส่วนตัวจากอำนาจนั้น ก็เป็นสิ่งที่สงสัยได้ว่า จะพลอยได้รับส่วนแบ่งจากประโยชน์เหล่านั้น ที่มีได้นำไปให้ประชาชนผู้เลือกตนเข้ามาเสมอไป หรือถ้ามีการแบ่งผลประโยชน์ไปให้ ก็เป็นเพียงบางส่วน ซึ่งช่วยบดบังอำพรางประโยชน์ส่วนอื่นที่ตนได้ชักขึ้นไว้แล้ว 71 การพยายามหาเรื่องผูกใจให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง ก็ไม่ใช่เพื่อตนจะได้เข้าไปมีบทบาททำประโยชน์ให้แก่ประชาชนของตนเป็นเป้าหมายสำคัญอันแรก แต่เพื่อผลประโยชน์แอบแฝงบางอย่างของตนก่อน ส่วนที่จะถึงประชาชนเป็นเพียงผลพลอยได้ก็ตามมา ถ้าประเทศชาติมีผู้แทนราษฎรที่มีพฤติกรรมเสมือนเป็นคนขายตัว ไม่ใช่สัจจต่อประชาชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มิได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนในตอนออกหาเสียงเลือกตั้ง เท่ากับเป็นการขายชื่อเสียงของตนเอง เป็นบุคคลที่ไม่มีอุดมการณ์ เป็นอันตรายต่อสังคมและความมั่นคงของระบอบประชาธิปไตย

ปัญหาผู้แทนราษฎรขายตัว จากการศึกษา ตามตารางที่ 34 (ข) นิสิตส่วนใหญ่ ร้อยละ 27.3 เห็นว่า มีความสำคัญ ร้อยละ 62.6 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง ปัญหาข้อนี้ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทัศนคติให้ความสำคัญของปัญหามากกว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์ กล่าวคือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 21.9 เห็นว่ามีความสำคัญ ร้อยละ 70.5 เห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 33.3 ที่เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 53.8 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่งแล้ว ปรากฏว่า นิสิตคณะรัฐศาสตร์ จะมีความมั่นใจในทางเห็นควยว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากกว่านิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างนิสิตหญิงในกลุ่มนิสิตธรรมดา พบว่าเป็นกลุ่มนิสิตที่มีความมั่นใจสูงกว่านิสิตชาย กล่าวคือ ร้อยละ 68.8 เห็นว่าสำคัญ และร้อยละ 31.2 เห็นว่าสำคัญอย่างยิ่ง แต่โดยทั่วไปแล้ว นิสิตชาย คณะวิศวกรรมศาสตร์ จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติต่อปัญหานี้ ในด้านที่เห็นความสำคัญมากกว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์

70

พิทยา สายหนู, "ระหว่างศูนย์กลางกับชายขอบของการเมือง", วารสารวิจารณ์การเมือง, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิพิธ, 2517, หน้า 35

71

Ibid.

ตารางที่ 34
 ทรัพย์สินของปัญหาสำคัญของประเทศไทย จำแนกตามคณะ เพศ สถานภาพการเป็นผู้นำ

ทัศนคติต่อปัญหาต่างๆ	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวมทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวมทั้งคณะ	ชาย			
	นิตินำ	นิตินอมนำ	รวม	นิตินำ	นิตินอมนำ	รวม		นิตินำ	นิตินอมนำ	รวม	
(ก) การก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์											
สำคัญอย่างยิ่ง	44.7	42.9	44.2(23)	—	62.5	24.4(10)	35.5(33)	41.7	33.3	38.1(40)	36.9(7)
สำคัญ	42.1	21.4	36.5(19)	68.0	25.0	51.2(21)	43.0(40)	38.3	44.4	40.9(43)	41.9(8)
ไม่คอยสำคัญ	13.2	28.6	17.3(9)	32.0	6.3	21.9(9)	19.3(18)	18.3	20.0	19.0(20)	19.2(38)
ไม่เป็นปัญหาเลย	—	—	—	—	—	—	—	1.7	2.2	1.9(2)	1.0(2)
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	—	6.3	2.4(1)	2.1(2)	—	—	—	1.0(2)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(19)
(ข) การเรียกร้องสิทธิของชาวนา											
สำคัญอย่างยิ่ง	44.7	42.8	44.2(23)	28.0	12.5	21.9(9)	34.4(32)	38.3	37.8	38.1(40)	36.4(72)
สำคัญ	50.0	28.6	44.2(23)	68.0	75.0	70.7(29)	55.9(52)	51.7	57.8	53.3(57)	55.0(10)
ไม่คอยสำคัญ	5.3	21.4	9.6(5)	4.0	6.2	4.9(2)	7.5(7)	10.0	4.4	7.6(8)	7.6(15)
- ไม่เป็นปัญหาเลย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	—	6.2	2.4(1)	2.1(2)	—	—	—	—
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(19)
(ค) การนัดหยุดงานของกรรมกร											
สำคัญอย่างยิ่ง	34.2	35.7	34.6(18)	24.0	25.0	24.4(10)	30.1(28)	31.7	22.2	27.7(29)	28.8(57)
สำคัญ	42.1	35.7	50.0(26)	72.0	68.8	70.7(29)	59.1(55)	51.7	66.7	58.1(61)	58.6(11)
ไม่คอยสำคัญ	2.6	14.3	5.8(3)	4.0	—	2.4(1)	4.3(4)	15.0	11.1	13.3(14)	9.1(18)
ไม่เป็นปัญหาเลย	5.3	7.1	5.8(3)	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ตอบ	2.6	7.1	3.8(2)	—	6.2	2.4(1)	3.2(3)	1.7	—	0.9(1)	2.0(4)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(19)

ทัศนคติต่อปัญหาต่างๆ	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งหมด	ชาย			
	นิตินิยม	นิตินิยมค่า	รวม	นิตินิยม	นิตินิยมค่า	รวม		นิตินิยม	นิตินิยมค่า	รวม	
(ข) การมีพรรคการเมืองมากพรรคเกินไป											
สำคัญอย่างยิ่ง	36.8	28.6	34.6(18)	24.0	18.7	21.9(9)	29.0(27)	30.0	11.1	21.9(23)	25.2(50)
สำคัญ	39.5	42.9	40.4(21)	28.0	50.0	39.0(16)	39.8(37)	30.0	33.3	31.4(33)	35.3(70)
ไม่ค่อยสำคัญ	23.7	21.4	23.1(12)	44.0	31.3	39.0(16)	30.1(28)	26.7	44.4	34.3(36)	32.3(64)
ไม่เป็นปัญหาเลย	-	7.1	1.9(1)	-	-	-	1.1(1)	13.3	11.1	12.4(13)	7.2(14)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ข) ผู้แทนราษฎรชายทั่ว											
สำคัญอย่างยิ่ง	57.9	42.8	53.8(28)	68.0	31.2	53.6(22)	53.8(50)	76.7	62.2	70.5(74)	62.6(124)
สำคัญ	23.7	35.7	26.9(14)	24.0	68.8	41.5(17)	33.3(31)	20.0	24.4	21.9(23)	27.3(54)
ไม่ค่อยสำคัญ	18.4	21.4	19.3(10)	-	-	-	10.7(10)	3.3	11.1	6.7(7)	8.6(17)
ไม่เป็นปัญหาเลย	-	-	-	8.0	-	4.9(2)	2.2(2)	-	2.2	0.9(1)	1.5(3)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

ทัศนคติต่อปัญหาต่างๆ	คณะรัฐศาสตร์						คณะศึกษาศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งคณะ	ชาย			
	มีสติปัญญา	ไม่มีสติปัญญา	รวม	มีสติปัญญา	ไม่มีสติปัญญา	รวม		มีสติปัญญา	ไม่มีสติปัญญา	รวม	
(ง) การก่อความวุ่นวายของนักเรียนอาชีวศึกษา											
สำคัญอย่างยิ่ง	21.1	28.6	23.1(12)	24.0	6.3	17.1(7)	20.4(19)	36.7	28.9	33.3(35)	27.3(54)
สำคัญ	60.5	50.0	57.7(30)	44.0	75.0	56.1(23)	56.9(53)	38.3	33.3	36.2(38)	45.9(91)
ไม่ค่อยสำคัญ	13.2	14.3	13.5(7)	32.0	12.5	24.4(10)	18.3(17)	16.7	28.9	21.9(23)	20.2(40)
ไม่เป็นปัญหาเลย	2.6	—	1.9(1)	—	—	—	1.1(1)	8.3	8.9	8.6(9)	5.0(1)
ไม่ตอบ	2.6	7.1	3.8(2)	—	6.2	2.4(1)	3.2(3)	—	—	—	1.5(3)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(จ) การว่างงาน											
สำคัญอย่างยิ่ง	55.3	57.1	55.8(29)	60.0	62.5	60.9(25)	58.1(54)	55.0	66.7	60.0(63)	59.1(117)
สำคัญ	44.7	28.6	40.4(21)	32.0	37.5	34.1(14)	37.6(35)	45.0	33.3	40.0(42)	38.9(77)
ไม่ค่อยสำคัญ	—	7.1	1.9(1)	8.0	—	4.9(2)	3.2(3)	—	—	—	1.5(3)
ไม่เป็นปัญหาเลย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	—	—	—	1.1(1)	—	—	—	0.5(1)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ฉ) เงินเพื่อทำให้สินค้าราคาแพง											
สำคัญอย่างยิ่ง	44.7	57.1	48.1(25)	64.0	68.7	65.8(27)	55.9(52)	60.0	64.4	61.9(65)	59.1(117)
สำคัญ	52.6	42.9	50.0(26)	32.0	31.3	31.7(13)	41.9(39)	38.3	26.7	33.3(35)	37.4(74)
ไม่ค่อยสำคัญ	2.6	—	1.9(1)	4.0	—	2.4(1)	2.1(2)	1.7	8.9	4.8(5)	3.5(7)
ไม่เป็นปัญหาเลย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ตอบ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

ทรรศนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย ความช่วยเหลือต่างประเทศ
ของประเทศที่พัฒนาแล้วจะทำให้ตลาด และแหล่งทรัพยากรของคนขยายตัว ในคำปราศรัยต่อสภาที่เนต
ของสหรัฐ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2514 นายแฟรงค์ เซิร์ช สมาชิกในคณะกรรมการความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศกล่าวว่า "ความช่วยเหลือของสหรัฐ มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทนานาชาติ
(multinational corporation) และป้องกันมิให้ประเทศด้อยพัฒนาเปลี่ยนโครงสร้างเป็นสิ่งคนนิยม"
โครงการ พี แอล 480 เป็นตัวอย่างอันดี ที่ชี้ให้เห็นว่า เป็นโครงการสงเคราะห์อาหารที่ผลิตได้เกินความ
ต้องการของสหรัฐแล้วแก่ประเทศด้อยพัฒนา และเปิดเผยโดย นายมิชเชล ฮัคสัน แห่งธนาคารเซส แมนฮัตตัน
ว่า จะทำให้ประเทศเหล่านี้เป็นลูกหนี้สหรัฐได้ถึง 22 พันล้านดอลลาร์ และสหรัฐจะสามารถบังคับบังคับลูกหนี้ได้
เป็นเวลาถึง 20 ปี

ถ้าหากว่าจุดมุ่งหมายของการให้ความช่วยเหลือไม่ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว จะอธิบาย
จุดมุ่งหมายโดยอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองใดหรือไม่? เช่น เพื่อลัทธิมนุษยนิยม เพื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ แค่อ
เท็จจริงไม่อาจจะสนับสนุนความเชื่อเช่นนั้นได้ เพราะไม่อาจจะอธิบายได้ว่า เหตุใดประเทศที่มีอุดมการณ์ทาง
การเมือง เศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จึงให้และรับความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น สหรัฐช่วยเหลือรัฐบาล
เผด็จการเสปน รัสเซียช่วยเหลือประเทศประชาธิปไตย หรือสาธารณรัฐประชาชนจีนให้ความช่วยเหลือ
บราซิล เป็นต้น ทั้งที่ประเทศเหล่านี้มีอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองต่างกันมาก จึงมีเหตุผลบางประการ
เท่านั้นที่จะอธิบาย จุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือประเทศต่างๆได้ นั่นคือ อำนาจในการควบคุมประเทศอื่น
การที่ประเทศหนึ่งให้ความช่วยเหลือ เพราะต้องการที่จะมีอำนาจในการควบคุมหรือแทรกแซง การตัดสินใจ
ของประเทศที่เป็นฝ่ายรับความช่วยเหลือ อาจจะเป็นในทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี การสื่อสารติดต่อ
และการเมือง ประเทศผู้ให้สามารถให้ทุนให้โทษแก่ประเทศผู้รับความช่วยเหลือได้โดยง่าย หากดำเนินนโยบาย
เป็นที่พอใจหรือไม่พอใจ ซึ่งทำให้ประเทศผู้ให้สามารถมีอิทธิพลต่อประเทศผู้รับได้ 72

นาย ยอร์ช ดี วูก อธิบดีประธานธนาคารโลก ยืนยันภายหลังที่พ้นจากตำแหน่งว่า จุดประสงค์ของ
ประเทศอุตสาหกรรมในการให้ความช่วยเหลือ คือ "การส่งสินค้าออก นโยบายการผูก การสร้างฐานทัพ
ตามจุดยุทธศาสตร์ทั่วโลก" เป้าหมายการแทรกแซงอาจจะเป็นการต่อต้านลัทธิการปกครอง การขยายอาวุธ
การส่งเสริมการเลียนแบบวัฒนธรรม โดยประเทศผู้ให้จะไม่เสียประโยชน์เลย อธิบดีผู้อำนวยการองค์การ
เอ.ไอ.จี. กล่าวว่า "ผลจากการช่วยเหลือแบบผูกมัด 73%ของเงินทุน เอ.ไอ.จี. ถูกนำมาใช้จ่ายในสหรัฐ
โดยตกอยู่กับบริษัทประมาณ 400 แห่ง"

จากการศึกษาทรรศนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยมคมคามคารางที่ 34

ซึ่งถามถึงผลที่จะเกิดขึ้นรวม 8 ประเด็น ว่านิสิตจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กล่าวคือ การที่ไทยได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐทำให้เศรษฐกิจของไทยดีขึ้น, สหรัฐฯช่วยไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจ, ช่วยเพื่อให้เกิดความนิยมสหรัฐฯ ทำให้คนไทยใช้จ่ายฟุ่มเฟือยขึ้น, สหรัฐฯต้องการครอบงำไทยทางการเมือง, สหรัฐฯทำเพื่อช่วยเศรษฐกิจของตนเอง, ทำให้เกิดระบบเผด็จการทางทหาร, และทำให้ไทยเสียเอกราช ผลจากการวิเคราะห์ค่าคอม ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 42.4 ไม่เห็นด้วย และร้อยละ 51.0 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ต่อคำถาม ประเด็นที่ว่า สหรัฐฯทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจเพื่อช่วยเหลือไทย

การที่นิสิตไม่เห็นด้วยในเรื่องที่สหรัฐฯจะช่วยเหลือไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น เป็นความเห็นที่สอดคล้องกับถ้อยแถลงของ นายแฟรงค์ เซอร์ช สมาชิกในคณะกรรมการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่กล่าวว่า ความช่วยเหลือนั้นมีจุดประสงค์อยู่ที่ผลประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทนานาชาติ ความที่โลกกล่าวไว้แล้วข้างต้น มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนี้ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 47.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 44.1 ในขณะที่นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 38.1 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 57.1

นิสิตชาย ทั้งสองคณะต่างมีความเห็นแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ที่ไม่เห็นด้วย ในขณะที่นิสิตหญิง คณะรัฐศาสตร์ ไม่เห็นด้วยรุนแรงมากที่สุด ถึงร้อยละ 56.1 นิสิตหญิง ในกลุ่มนิสิตผู้นำ จัดได้ว่า เป็นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยรุนแรงมากกว่า นิสิตไม่วาหญิงหรือชาย ของกลุ่มนิสิตธรรมดา กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยถึงร้อยละ 64.0 และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 32.0

นอกจากนิสิตส่วนใหญ่ จะไม่เห็นด้วยกับการช่วยเหลือของสหรัฐฯว่าไคช่วยไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้ว ทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการช่วยเหลือของสหรัฐฯในประเด็นว่า สหรัฐฯช่วยเหลือไทยเพราะต้องการครอบงำไทยทางการเมือง ยังมีจำนวนมากเป็นอันดับรองลงมา กล่าวคือ มีนิสิตเห็นด้วยกับประเด็นนี้ ร้อยละ 39.9 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 47.5 สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ได้เห็นตัวอย่างว่าประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สามารถที่ใช้ความช่วยเหลือมาเป็นอาวุธได้ เช่น เมื่อซิดีเริ่มจะมีนโยบายที่จะโอนกิจการเหมืองทองแดงซึ่งโคลงทุนโดยบริษัทนานาชาติของสหรัฐฯเข้าเป็นของรัฐ สหรัฐฯได้ตัดความช่วยเหลือเป็นการลงโทษซิดี ทำให้รัฐบาลซิดีต้องประสบปัญหาเรื่องเงินตราต่างประเทศขาดแคลน แผนพัฒนาของประเทศต้องหยุดชะงักกรณีนี้คล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เวียดนามใต้ และประเทศอื่นที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ การบีบบังคับในระยะที่รัฐบาลของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือไม่อาจจะหารายได้ได้ทัน จะทำให้พระราชบัญญัติงบประมาณไม่ผ่านสภา ก็เป็นวิธีการว่าเดิมของสหรัฐฯที่เคยใช้ได้ผลมาแล้วในบางประเทศ 73

ทรรศนะต่อการช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย จำแนกตามคณะ เพศ สถานภาพการเป็นผู้นำ

ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย	คณะราษฎร						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งคณะ	ชาย			
	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม		นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	
(ก) ทำให้เศรษฐกิจของไทยดีขึ้น											
เห็นควายอย่างยิ่ง	7.9	7.1	7.7(4)	4.0	—	2.4(1)	5.4(5)	6.7	6.7	6.7(7)	6.1(12)
เห็นควาย	44.7	50.0	46.1(24)	44.0	43.8	43.9(18)	49.2(42)	45.0	13.3	31.4(33)	37.9(75)
ไม่เห็นควาย	34.2	28.6	32.7(17)	28.0	31.2	29.3(12)	31.2(29)	43.3	44.4	43.8(46)	37.9(75)
ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง	13.2	7.1	11.5(6)	—	6.2	2.4(1)	7.5(7)	3.3	28.9	14.3(15)	11.1(22)
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	24.0	18.7	21.9(9)	10.7(10)	1.7	6.7	3.6(4)	7.1(14)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ข) สหรัฐฯทำไปค้ายความบริสุทธิ์ใจเพื่อชาวไทย											
เห็นควายอย่างยิ่ง	—	—	—	4.0	—	2.4(1)	1.1(1)	—	2.2	0.9(1)	1.0(2)
เห็นควาย	5.3	—	3.8(2)	—	6.2	2.4(1)	3.2(3)	3.3	2.2	2.8(3)	3.0(6)
ไม่เห็นควาย	42.1	35.7	40.4(21)	64.0	43.7	56.1(23)	47.3(44)	41.7	33.3	38.1(40)	42.4(84)
ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง	52.6	50.0	51.9(27)	32.0	37.5	34.1(14)	44.1(41)	55.0	60.0	57.1(60)	51.0(101)
ไม่ตอบ	—	14.3	3.8(2)	—	12.5	4.9(2)	4.3(4)	—	2.2	0.9(1)	2.5(5)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ค) ทำให้เกิดความนิยมสหรัฐอเมริกา											
เห็นควายอย่างยิ่ง	31.6	14.3	26.9(14)	12.0	12.5	12.2(5)	20.4(19)	15.0	20.0	17.1(18)	18.7(37)
เห็นควาย	47.4	42.8	46.1(24)	76.0	37.5	60.9(25)	52.7(49)	63.3	44.4	55.2(58)	54.0(107)
ไม่เห็นควาย	15.4	28.6	19.2(10)	8.0	37.5	19.5(8)	19.4(18)	15.0	11.1	13.3(14)	16.2(32)
ไม่เห็นควายอย่างยิ่ง	5.3	7.1	5.8(3)	4.0	6.2	4.9(2)	5.4(5)	6.7	22.2	13.3(14)	9.6(19)
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	—	6.2	2.4(1)	2.1(2)	—	2.2	0.9(1)	1.5(3)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์			รวม ทั้งสิ้น	
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งคณะ	ชาย			
	ชนิด ผู้นำ	ชนิด ธรรมดา	รวม	ชนิด ผู้นำ	ชนิด ธรรมดา	รวม		ชนิด ผู้นำ	ชนิด ธรรมดา		รวม
ก) ทำใ้คนไทยใช้จ่ายเงินเพื่อ เห็นควยอย่างยิง	34.2	14.3	28.8 (15)	24.0	—	14.6 (6)	22.6 (21)	23.3	24.4	23.8 (25)	23.2 (46)
เห็นควย	44.7	78.6	53.8 (28)	56.0	56.2	56.1 (23)	54.8 (51)	50.0	57.8	53.3 (56)	54.0 (107)
ไม่เห็นควย	18.4	—	13.5 (7)	20.0	31.2	24.4 (10)	18.3 (17)	23.3	8.9	17.1 (18)	17.7 (35)
ไม่เห็นควยอย่างยิง	2.6	—	1.9 (1)	—	—	—	1.1 (1)	3.3	2.2	2.9 (3)	2.0 (4)
ไม่คอม	—	7.1	1.9 (1)	—	12.5	4.9 (2)	3.2 (3)	—	6.7	2.9 (3)	3.0 (6)
รวม	100 (38)	100 (14)	100 (52)	100 (25)	100 (16)	100 (41)	100 (93)	100 (60)	100 (45)	100 (105)	100 (198)
จ) สหรัฐฯคงการกรอมงำไทยทาง การเมือง											
เห็นควยอย่างยิง	47.4	42.8	46.1 (24)	36.0	31.2	34.1 (14)	40.9 (38)	46.7	62.2	53.3 (56)	47.5 (94)
เห็นควย	34.2	50.0	38.5 (20)	44.0	43.7	43.9 (18)	40.9 (38)	41.7	35.5	39.0 (41)	39.9 (79)
ไม่เห็นควย	18.4	—	13.5 (7)	20.0	12.5	17.1 (7)	15.0 (14)	6.7	—	3.8 (4)	9.1 (18)
ไม่เห็นควยอย่างยิง	—	—	—	—	—	—	—	5.0	—	2.8 (3)	1.5 (3)
ไม่คอม	—	7.1	1.9 (1)	—	12.5	4.9 (2)	3.2 (3)	—	2.2	0.9 (1)	2.0 (4)
รวม	100 (38)	100 (14)	100 (52)	100 (25)	100 (16)	100 (41)	100 (93)	100 (60)	100 (45)	100 (105)	100 (198)
ฉ) สหรัฐฯทำเพื่อควยเศรษฐกิจ ของตนเอง											
เห็นควยอย่างยิง	47.4	28.6	42.3 (22)	24.0	18.7	21.9 (9)	33.3 (31)	36.7	51.1	42.8 (45)	38.4 (76)
เห็นควย	44.7	57.1	48.1 (25)	44.0	50.0	46.3 (19)	47.3 (44)	56.7	40.0	49.5 (52)	48.5 (96)
ไม่เห็นควย	7.9	7.1	7.7 (4)	32.0	18.7	26.8 (11)	16.1 (15)	5.0	2.2	3.8 (4)	9.6 (19)
ไม่เห็นควยอย่างยิง	—	—	—	—	6.3	2.4 (1)	1.1 (1)	1.7	2.2	1.9 (2)	1.5 (3)
ไม่คอม	—	7.1	1.9 (1)	—	6.3	2.4 (1)	2.1 (2)	—	4.4	1.9 (2)	2.0 (4)
รวม	100 (38)	100 (14)	100 (52)	100 (25)	100 (16)	100 (41)	100 (93)	100 (60)	100 (45)	100 (105)	100 (198)

ทัศนคติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทย	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งหมด	ชาย			
	นิสิต เก่า	นิสิต ธรรมดา	รวม	นิสิต เก่า	นิสิต ธรรมดา	รวม		นิสิต เก่า	นิสิต ธรรมดา	รวม	
ทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจทางทหาร											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	34.2	28.6	32.7(17)	20.0	31.2	24.4(10)	29.0(27)	35.0	40.0	37.1(39)	33.3(66)
เห็นด้วย	55.3	57.1	55.8(29)	60.0	18.7	43.9(18)	50.5(47)	46.7	46.7	46.7(49)	48.5(96)
ไม่เห็นด้วย	10.5	7.1	9.6(5)	16.0	37.5	24.4(10)	16.1(15)	16.7	8.9	13.3(14)	14.6(29)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	-	-	-	-	-	-	-	1.7	-	0.9(1)	0.5(1)
ไม่ตอบ	-	7.1	1.9(1)	4.0	12.5	7.3(3)	4.3(4)	-	4.4	1.9(2)	3.0(6)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
ทำให้ไทยเสียเอกราช											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	34.2	14.3	28.8(15)	4.0	6.2	4.9(2)	18.3(17)	31.7	33.3	32.4(34)	25.7(51)
เห็นด้วย	26.3	50.0	32.7(17)	44.0	43.7	43.9(18)	37.6(35)	40.0	33.3	37.1(39)	37.4(74)
ไม่เห็นด้วย	28.9	14.3	25.0(13)	48.0	43.7	46.3(19)	34.4(32)	20.0	26.7	22.8(24)	28.3(56)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5.3	14.3	7.7(4)	4.0	-	2.4(1)	5.4(5)	5.0	-	2.8(3)	4.0(8)
ไม่ตอบ	5.3	7.1	5.8(3)	-	6.2	2.4(1)	4.3(4)	3.3	6.7	4.8(5)	4.5(9)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

อย่างไรก็ตาม นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นควมรุนแรงมากกว่า คือ รอยละ 39.0 เห็นควม และ รอยละ 53.3 เห็นควมอย่างยิง ส่วนนิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นควม รอยละ 40.9 เท่ากับ กลุ่มที่เห็นควมอย่างยิง นิสิตชาย คณะวิศวกรรมศาสตร์ มีความเห็นควมรุนแรงมากที่สุด โดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตธรรมดา เห็นควม รอยละ 35.5 เห็นควมอย่างยิง รอยละ 62.2

ทฤษฎะเกี่ยวกับการมีฐานทัพสหรัฐฯ ในประเทศไทย การเข้ามาของทหารอเมริกันนั้น ได้เข้ามา เป็นสองลักษณะ กล่าวคือเข้ามาในฐานะที่ปรึกษาทางการทหารทั้ง เปิดเผยและไม่เปิดเผย ส่วนที่เข้ามา อย่างไม่เปิดเผยนั้น เป็นพวกหน่วยกำลังพิเศษ ซึ่งเข้ามาช่วยฝึกตำรวจและทหารไทย ก่อนสมัยจอมพลสฤษดิ์ฯ เพื่อเข้าไปปฏิบัติการในลาว ส่วนการเข้ามาของกองทหารอเมริกันในฐานะกองกำลังรบ เพื่อผลประโยชน์ ของอเมริกันโดยตรงนั้นหลักฐานเท่าที่เปิดเผยให้ทราบ ปรากฏว่าเข้ามาครั้งแรก เมื่อปี ค.ศ. 1961 โดย รัฐบาลสมัยประธานาธิบดีเคนเนดี ได้ส่งฝูงบินตรวจการเข้ามาประจำในไทย เพื่อทำการบินจากไทยไปตรวจ การในเวียดนาม การเข้ามาของกองทัพอากาศอเมริกันในปี ค.ศ. 1961 นั้น ทางเอกอัครราชทูตอเมริกัน เกรแฮม มาติน อ้างว่าโดยทางการสหรัฐขอเข้ามา 74

ในคำให้การต่อคณะอนุกรรมกษิการรัฐสภาสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1969 อดีตเอกอัครราชทูตอเมริกัน นายเกรแฮม มาติน และนายเลียวนาร์ค อังเกอร์ ได้แถลงว่า ในการที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพ ต่างๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและทางภาคเหนือของไทยนั้น ไม่มีสนธิสัญญาหรือการตกลงกับรัฐบาลไทย อย่าง เป็นทางการ ทั้งนี้รวมทั้งการย้ายกำลังรบทางอากาศของสหรัฐ เข้าประจำการในสนามบินดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ดีทั้งสองคนอ้างว่า เป็นการเจรจาตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับตัวแทนรัฐบาลอเมริกัน ซึ่งบางครั้ง ก็ตกลงกันทางจดหมายบ้าง บางครั้ง โดยการส่งบันทึกถึงกันบ้าง ในขณะที่การรบในเวียดนามกำลังรุนแรง ทางฝ่ายอเมริกันก็ได้เพิ่มกำลังของตนในไทยมากขึ้นตามความรุนแรงของการรบในระยะนั้น ทางไทยและ อเมริกันได้มีการวางแผนเพื่อการรบรวมกันขึ้น หากประเทศไทยถูกฝ่ายศัตรูโจมตี ได้มีแถลงการ ธนิก-วิสต์ ขึ้นในปี ค.ศ. 1962 แต่แถลงการดังกล่าวก็ไม่แสดงว่าสหรัฐจะช่วยเหลือไทยให้พ้นที่ถ้าหากไทยถูกโจมตี เพราะ ว่าความแถลงการณ์นั้นเท่าที่ทางสหรัฐแปลความหมายเอง ก็ปรากฏว่าจะต้องได้รับความยินยอมจากทางรัฐสภาด้วย

ในการวิเคราะห์ปัญหาการมีฐานทัพของสหรัฐฯ ในประเทศไทย จะเป็นผลดีหรือไม่ดีแก่ประเทศไทย นายถนัด คอมันตร์ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

(1) ในสมัยที่รัฐบาลสหรัฐ ประกาศว่าจะต่อต้านการรุกราน และแทรกแซงของฝ่ายคอมมิวนิสต์

ซึ่งอาจเป็นภัยแก่ประเทศไทยได้เช่นกัน การที่ประเทศไทยได้ร่วมมือเพื่อการดังกล่าว แม้ว่าจะเป็นภาระเสี่ยงภัยสำหรับไทยอยู่บ้าง แต่ก็เป็นภาระเสี่ยงที่คุ้มค่าและเพื่อประโยชน์ของเราเหมือนกัน แต่เมื่อสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนท่าทีและนโยบาย กล่าวคือ ประกาศถอนตัวออกจากเวียดนามและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะประชาชนอเมริกันเบื่อหน่ายสงครามและเรียกร้องให้อเมริกันเลิกเข้าพัวพันในภาคนี้ของโลก การยินยอมอนุญาตให้อเมริกาเข้ามาใช้ดินแดน จะเป็นสาเหตุนำสงครามแผ่ขยายเข้าไทย โดยที่เราจะไม่ได้รับความช่วยเหลือป้องกันจากฝ่ายอเมริกาเหมือนแต่ก่อน

(2) การหยุดยิงในเวียดนาม แสดงว่าแม้สหรัฐจะมีแสนยานุภาพทางทหาร แต่ไม่สามารถจะบังคับให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์พ่ายแพ้ย่อมจำนนได้ ตรงกันข้ามฝ่ายอเมริกาดับตองหาทางเจรจาก่อนสิ้นเดือนยาวกับฝ่ายศัตรู การมีฐานทัพของสหรัฐในประเทศไทย จะทำให้ประเทศไทยเป็นเป้าหมายที่เด่นชัดสำหรับการโจมตีของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งเมื่อไม่ต้องการรบในเวียดนามแล้วก็อาจจะมุ่งมาโจมตีไทยได้

(3) ในด้านเศรษฐกิจ ประเทศที่สังหารของตนเข้าไปอยู่ในประเทศอื่น มักจะอวดอ้างว่าจะอำนวยความสะดวกต่างเศรษฐกิจให้กับประเทศเจ้าของบ้าน ในกรณีทหารอเมริกัน ประมาณว่าได้เข้ามาใช้เงินปีละ 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐเป็นค่าใช้จ่ายในประเทศไทย ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ในตอนที่สหรัฐเริ่มสร้างสนามบิน และอาคารที่พักอาศัยสำหรับทหารที่ส่งเข้ามา เช่นที่โคราช ตาคลี อุดร อุตะเปา เมื่อการก่อสร้างเสร็จลง ประโยชน์ที่ฝ่ายไทยเคยได้รับก็ลดลงตามส่วนไปด้วย แท้จริงประเทศที่ได้รับประโยชน์จากสงครามเวียดนามมากที่สุด มากกว่าประเทศไทยเสียอีก คือ ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ เพราะประเทศเหล่านั้นไม่ต้องกังวลต่อการรุกรานทางทหารที่จะเกิดขึ้น แต่ประเทศไทยจักอยู่ในจำพวกที่ได้รับประโยชน์น้อยที่สุดแต่ต้องแบกรับและรับความเดือดร้อนมากที่สุด เช่น ความเสื่อมโทรมทางด้านจิตใจ ศิลธรรม วัฒนธรรม โดยเฉพาะในบริเวณที่เป็นฐานทัพ จะมีผู้หญิงบริการ "เมียเช่า" หรือหญิงโสเภณีเป็นจำนวนมาก 75

เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้ว ฝ่ายที่ได้รับประโยชน์มากที่สุดในกรณีฐานทัพในประเทศไทย คือ ฝ่ายสหรัฐอเมริกา เพราะสามารถประหยัดทรัพย์สินและชีวิตทหารได้มาก ระยะเวลาบินระยะลงอย่างมากมาย แทนที่จะต้องบินมาจากเกาะกวมและโอกินาวา ก็สามารถบินระยะสั้นจากโคราช ตาคลี หรือจากอุดรไปเวียดนาม ซึ่งช่วยประหยัดการสูญเสียชีวิตทหารอเมริกันและค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้เป็นอย่างมาก

75 ถนัด คอมันตร์, "ปัญหาทหารต่างถิ่นในประเทศไทยและนโยบายต่างประเทศของไทย", วารสารสังคมศาสตร์ปริทัศน์, ฉบับที่ 5 ปีที่ 11 เดือนพฤษภาคม 2516, หน้า 35

จากการศึกษาทัศนคติต่อการมีฐานทัพของสหรัฐฯไว้ในประเทศไทย ตามตารางที่ 36 ซึ่งได้ถามถึงผลที่จะเกิดขึ้นรวม 8 ประเด็น ว่านิสิตจะเห็นควยหรือไม่เห็นควย กล่าวคือ การมีฐานทัพของสหรัฐฯช่วยให้อเมริกันไม่กล้ารุกรานโดยเปิดเผย, ช่วยให้อเมริกันไม่กล้ารุกรานลาว, เขมร, เวียดนามโดยเปิดเผย, ไทยได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อการมีทหารอเมริกัน, ทำให้ไทยต้องกลายเป็นศัตรูกับฝ่ายคอมมิวนิสต์โดยไม่จำเป็น, ทหารอเมริกันมีสิทธิพิเศษมากเกินไป, ทหารอเมริกันทำความเสียหายต่อชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย, ทำให้คนไทยมีความภูมิใจในเอกราชและความมั่นคงของประเทศ, ควรถอนฐานทัพอเมริกันออกไปทันทีเพราะไม่มีประโยชน์อันใด ผลของคำตอบที่วิเคราะห์ได้ ปรากฏว่านิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 46.5 เห็นควย และร้อยละ 47.9 เห็นควยอย่างยิ่ง ว่าการมีฐานทัพของสหรัฐฯในประเทศไทย ทหารอเมริกันทำความเสียหายต่อชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งนับได้ว่ามีความถี่มากที่สุด รองลงมาทัศนคติเห็นว่า ทหารอเมริกันมีสิทธิพิเศษมากเกินไป คือเห็นควย ร้อยละ 53.5 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 38.9 นอกจากนี้ในคำถามทัศนคติที่ไม่เห็นควย นิสิตร้อยละ 51.5 ไม่เห็นควย และร้อยละ 25.7 ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง ต่อการมีฐานทัพของสหรัฐฯแล้วจะทำให้คนไทยภูมิใจในเอกราชและความมั่นคงของประเทศ

สำหรับความเห็นเรื่อง ทหารอเมริกันทำความเสียหายต่อชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย นิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นควยร้อยละ 48.4 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 45.2 เปรียบเทียบกับนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นควยร้อยละ 42.7 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 50.5 นิสิตชาย คณะรัฐศาสตร์ กลุ่มผู้นำ มีความมั่นใจมากที่สุด คือ เห็นควยร้อยละ 44.7 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 55.3 นิสิตหญิง ในกลุ่มนิสิตผู้นำของคณะรัฐศาสตร์ มีความมั่นใจในคำตอบที่เห็นควยมากกว่าในกลุ่มนิสิตธรรมดา กล่าวคือ เห็นควยร้อยละ 60.0 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 40.0

ทัศนคติที่นิสิตเห็นควยอย่างมากรองลงมาจากประเด็น ทหารอเมริกันทำความเสียหายต่อชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย คือ ทัศนคติในเรื่อง ทหารอเมริกันมีสิทธิพิเศษมากเกินไปในประเทศไทย กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นควยร้อยละ 52.7 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 37.6 นิสิตชายของคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มที่มีความมั่นใจเห็นควยมากกว่านิสิต ไม่ว่านิสิตชายหรือนิสิตหญิงในคณะรัฐศาสตร์ แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนิสิตผู้นำกับกลุ่มนิสิตธรรมดาแล้ว นิสิตกลุ่มผู้นำ ที่เป็นนิสิตหญิง มีความมั่นใจสูงกว่ากลุ่มนิสิตธรรมดา กล่าวคือ เห็นควยร้อยละ 60.0 และเห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 40.0

ในคำถามทัศนคติที่ไม่เห็นควย เนื่องจากสงครามกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่ดำเนินอยู่กับฝ่ายอเมริกัน เป็นสงครามทำลายประสาท บุคคลผู้จะต้องมีความอดทนและความเข้มแข็งทางจิตใจ ไม่น้อยกว่าทางกาย ควยเหตุนี้อาวุธและเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ จึงใช้กันน้อยกว่าสงครามตามแบบที่กระทำกัน

ทัศนคติเกี่ยวกับฐานทัพ ของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย	คณะราษฎร						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งคณะ	ชาย			
	บุคลิก ผู้นำ	บุคลิก ธรรมดา	รวม	บุคลิก ผู้นำ	บุคลิก ธรรมดา	รวม		บุคลิก ผู้นำ	บุคลิก ธรรมดา	รวม	
(ก) ซ้ายให้คอมมิวนิสต์ไม่กล่าวกรานไทยโดยเปิดเผย											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7.9	7.1	7.7(4)	—	6.2	2.4(1)	5.4(5)	1.7	6.7	3.8(4)	4.5(9)
เห็นด้วย	36.8	14.3	30.8(16)	68.0	37.5	56.1(23)	41.9(39)	36.7	13.3	26.7(28)	33.8(67)
ไม่เห็นด้วย	44.7	57.1	48.1(25)	32.0	37.5	34.1(14)	41.9(39)	45.0	55.5	49.5(52)	45.9(91)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	10.5	14.3	11.5(6)	—	—	—	6.4(6)	15.0	24.4	19.0(20)	13.2(26)
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	—	18.7	7.3(3)	4.3(4)	1.7	—	0.9(1)	2.5(5)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ข) ซ้ายให้คอมมิวนิสต์ไม่กล่าวกรานลาว เขมร เวียดนามโดยเปิดเผย											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2.6	—	1.9(1)	—	—	—	1.1(1)	5.0	—	2.8(3)	2.0(4)
เห็นด้วย	23.7	14.3	21.1(11)	36.0	25.0	31.7(13)	25.8(24)	16.7	13.3	15.2(16)	20.2(40)
ไม่เห็นด้วย	50.0	57.1	51.9(27)	52.0	43.7	46.8(20)	50.5(47)	56.3	55.5	57.1(60)	54.0(107)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	23.7	21.4	23.1(12)	8.0	12.5	9.8(4)	17.2(16)	20.0	31.1	24.8(26)	21.2(42)
ไม่ตอบ	—	7.1	1.9(1)	4.0	18.7	9.8(4)	5.4(5)	—	—	—	2.5(5)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ค) ไทยได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการมีทหารอเมริกัน											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7.9	7.1	7.7(4)	8.0	—	4.9(2)	6.4(6)	1.7	—	0.9(1)	3.5(7)
เห็นด้วย	50.0	57.1	51.9(27)	68.0	56.2	63.4(26)	56.9(53)	41.7	46.7	43.8(46)	50.0(99)
ไม่เห็นด้วย	34.2	28.6	32.7(17)	20.0	25.0	21.9(9)	27.9(26)	35.0	28.9	32.4(34)	30.3(60)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7.9	—	5.8(3)	—	—	—	3.2(3)	21.7	24.4	22.8(24)	13.6(27)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

ทัศนคติเกี่ยวกับฐานทัพ สหรัฐฯในประเทศไทย	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งคณะ	ชาย			
	รู้สึก ดี	รู้สึก ธรรมดา	รวม	รู้สึก ดี	รู้สึก ธรรมดา	รวม		รู้สึก ดี	รู้สึก ธรรมดา	รวม	
(ง) ทำให้ไทยกลายเป็นศัตรูกับฝ่ายคอมมิวนิสต์โดยไมจำเป็น											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	23.7	21.4	23.1(12)	8.0	-	4.9(2)	15.0(14)	11.7	28.9	19.0(20)	17.2(34)
เห็นด้วย	42.1	57.1	46.1(24)	32.0	31.2	31.7(13)	39.8(37)	60.0	48.9	45.7(48)	42.9(85)
ไม่เห็นด้วย	34.2	21.4	30.8(16)	48.0	43.7	46.3(19)	37.6(35)	26.7	20.0	23.8(25)	35.3(70)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	-	-	-	12.0	12.5	12.2(5)	5.4(5)	1.7	2.2	1.9(2)	3.5(7)
ไม่ตอบ	-	-	-	-	12.5	4.9(2)	2.1(2)	-	-	-	1.0(2)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(จ) ทหารอเมริกันมีสิทธิพิเศษมากเกินไป											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	47.4	28.6	42.3(22)	40.0	18.7	31.7(13)	37.6(35)	33.3	48.9	40.0(42)	38.9(77)
เห็นด้วย	47.4	50.0	48.1(25)	60.0	56.3	58.5(24)	52.7(49)	56.7	51.1	53.3(57)	53.5(106)
ไม่เห็นด้วย	5.2	14.3	7.7(4)	-	6.3	2.4(1)	5.4(5)	6.7	-	3.8(4)	4.5(9)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	-	-	-	-	-	-	-	1.7	-	0.9(1)	0.5(1)
ไม่ตอบ	-	7.1	1.9(1)	-	18.7	7.3(3)	4.3(4)	1.7	-	0.9(1)	2.5(5)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ฉ) ทหารอเมริกันทำความเสียหายต่อชนบทชนบทในชนบทประเทศไทย											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	55.3	35.7	50.0(26)	40.0	37.5	39.0(16)	45.2(42)	50.0	51.1	50.5(53)	47.9(95)
เห็นด้วย	44.7	42.8	44.2(23)	60.0	43.7	53.6(22)	48.4(45)	43.3	46.7	42.7(47)	46.5(92)
ไม่เห็นด้วย	-	14.3	3.8(2)	-	6.2	2.4(1)	3.2(3)	5.0	2.2	3.6(4)	3.5(7)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	-	-	-	-	-	-	-	1.7	-	0.9(1)	0.5(1)
ไม่ตอบ	-	7.1	1.9(1)	-	12.5	4.9(2)	3.2(3)	-	-	-	1.5(3)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

ทัศนคติเกี่ยวกับฐานทัพ สหรัฐอเมริกาในประเทศไทย	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์			รวม ทั้งสิ้น	
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งหมด	ชาย			
	เห็นดี เห็นงาม	ไม่ เห็นดี เห็นงาม	รวม	เห็นดี เห็นงาม	ไม่ เห็นดี เห็นงาม	รวม		เห็นดี เห็นงาม	ไม่ เห็นดี เห็นงาม		รวม
(๑) ทำให้คนไทยภูมิใจในเอกราชและความมั่นคงของประเทศไทย											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2.6	7.1	3.8(2)	-	-	-	2.1(2)	-	-	-	1.๐(2)
เห็นด้วย	18.4	21.4	19.2(1๐)	32.๐	12.5	24.4(1๑)	21.5(2)	2๐.๐	13.3	17.1(18)	19.2(38)
ไม่เห็นด้วย	55.3	42.8	51.9(27)	68.๐	56.2	63.4(26)	56.9(53)	46.7	46.7	46.7(49)	51.5(1๐2)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	21.๐	21.4	21.1(11)	-	12.5	4.9(2)	13.9(13)	33.3	4๐.๐	36.2(38)	25.7(51)
ไม่ตอบ	2.6	7.1	3.8(2)	-	18.7	7.3(3)	5.4(5)	-	-	-	2.5(5)
รวม	1๐๐(38)	1๐๐(14)	1๐๐(52)	1๐๐(25)	1๐๐(16)	1๐๐(41)	1๐๐(93)	1๐๐(6๐)	1๐๐(45)	1๐๐(1๐5)	1๐๐(198)
(๒) ควรถอนฐานทัพอเมริกาออกไปทันทีเพราะไม่มีประโยชน์											
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	26.3	21.4	25.๐(13)	-	-	-	13.9(13)	28.3	28.9	28.6(3๐)	21.7(43)
เห็นด้วย	31.6	28.6	3๐.8(16)	12.๐	37.5	21.9(9)	26.9(25)	31.7	42.2	36.2(38)	31.8(63)
ไม่เห็นด้วย	31.6	35.7	32.7(17)	8๐.๐	18.7	56.1(25)	43.๐(4๐)	31.7	24.4	28.6(3๐)	35.3(7๐)
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1๐.5	7.1	9.6(5)	-	18.7	7.3(3)	8.6(8)	6.7	-	3.8(4)	6.1(12)
ไม่ตอบ	-	7.1	1.9(1)	8.๐	25.๐	14.6(6)	7.5(7)	1.7	4.4	2.8(3)	5.1(1๐)
รวม	1๐๐(38)	1๐๐(14)	1๐๐(52)	1๐๐(25)	1๐๐(16)	1๐๐(41)	1๐๐(93)	1๐๐(6๐)	1๐๐(45)	1๐๐(1๐5)	1๐๐(198)

ความถึงการที่รัฐบาลจะไม่เข้าแทรกแซงในกำนเศรษฐกิจของเอกชน ในการสอบถามความเห็นของนิสิตเกี่ยวกับ การมีความสัมพันธ์กับเงินแดง ซึ่งได้แบ่งคำถามให้นิสิตได้เลือกตอบได้ 4 ข้อ คือ ควรมีความสัมพันธ์กับเงินแดง ทันที, นโยบายที่คดียามีการติดคอที่ไซอยู่ในปัจจุบันนี้คืออยู่แล้ว, ควรมีความสัมพันธ์กับเงินแดงน้อยที่สุด, และ ไม่ควร จะมีความสัมพันธ์กับเงินแดงอย่างใดทั้งสิ้น ผลจากการวิเคราะห์ค่าตอบของนิสิต ตามตารางที่ 3.7 ปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่ร้อยละ 70.2 เห็นว่านโยบายที่คดียามีการติดคอที่ไซอยู่ในปัจจุบันนี้คืออยู่แล้ว เปรียบเทียบกับร้อยละ 1.5 ของกลุ่มที่เห็นว่า ไม่ควร จะมีความสัมพันธ์อย่างใดทั้งสิ้นกับเงินแดง

เมื่อได้จำแนกทัศนคติออกไปตามภูมิหลังชาติพันธุ์ของครอบครัว ซึ่งได้แบ่งออกเป็น ไทย-จีน ปรากฏว่า นิสิตที่มีภูมิหลังจีน มีความต้องการที่จะให้มีความสัมพันธ์กับเงินแดงมากกว่านิสิตที่มีภูมิหลังชาวไทย กล่าวคือ นิสิต คณะรัฐศาสตร์ ที่มีภูมิหลังจีน ร้อยละ 68.2 เห็นว่านโยบายที่คดียามีการติดคอที่ไซอยู่ในปัจจุบันนี้คืออยู่แล้ว ร้อยละ 25.0 เห็นว่า ควรจะมีความสัมพันธ์กับเงินแดงโดยทันที เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 79.6 ที่เห็นว่าควร ใช้นโยบายที่คดียามีการติดคอ และร้อยละ 8.2 ที่เห็นว่าควร จะมีความสัมพันธ์กับเงินแดงทันที ของกลุ่มนิสิตที่มี ภูมิหลังชาวไทยแล้วแตกต่างกัน ในคณะวิศวกรรมศาสตร์ก็มีแนวโน้มเป็นเช่นเดียวกับนิสิตในคณะรัฐศาสตร์ คือ นิสิต ที่มีภูมิหลังจีน ร้อยละ 58.3 เห็นว่านโยบายที่คดียามีการติดคอคืออยู่แล้ว และร้อยละ 38.3 เห็นว่าควร จะรับ มีความสัมพันธ์กับเงินแดงโดยทันที เปรียบเทียบกับนิสิตที่มีภูมิหลังชาวไทยแล้ว ปรากฏว่า ร้อยละ 77.8 และร้อยละ 17.8 ที่มีทัศนคติต่อประเด็นดังกล่าวแล้ว ก็ยังพบความแตกต่างกันอยู่ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคณะแล้ว อาจจะกล่าวได้ว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีความต้องการที่จะให้มีความสัมพันธ์กับเงินแดง มากกว่านิสิตคณะรัฐศาสตร์ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลประการหนึ่ง กล่าวคือ มีนิสิตที่มีภูมิหลังจีน มากกว่าคณะรัฐศาสตร์

ในการวิเคราะห์หัตถบาทสถานภาพการ เป็นนิสิตผู้นำ ปรากฏว่า นิสิตผู้นำ ที่มีภูมิหลังจีน ในคณะวิชา มีความต้องการที่จะให้มีความสัมพันธ์กับเงินแดงรุนแรงกว่านิสิตในกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือ ร้อยละ 61.8 เห็นว่าการใช้นโยบายที่คดียามีการติดคอคืออยู่แล้ว และร้อยละ 38.2 สนับสนุนแรงให้มีความสัมพันธ์กับเงินแดง โดยทันที

หัตถษนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้คนไทยกลายเป็นผู้ก่อการร้าย สาเหตุที่ทำให้คนไทยกลายเป็น ผู้ก่อการ ร้ายยอมมีอยู่หลายสาเหตุ เมื่อได้ยกสาเหตุต่างๆมาถามนิสิต รวม 8 ประเด็น คือ เนื่องจากถูกกดขี่รังแกจาก ข้าราชการ, เพราะความยากจน, เพราะความไม่เป็นธรรมในสังคม, ถูกคอมมิวนิสต์ชักชวนหรืออ้างสมคบ, ถูกคอมมิวนิสต์บังคับให้เป็น, เกิดจากมีความนิยมเชื่อมีสีในอุดมการณ์และลัทธิด้วยตนเอง, เพราะความมั่งคั่งใหญ่ ใหญ่สูงอยากเป็นใหญ่เป็นโต, เพราะความฉิวหวัดในชีวิตแล้ว ค่าตอบของนิสิต เมื่อได้นำมาวิเคราะห์ตามตาราง ที่ 3.8 ปรากฏว่า สาเหตุจากการถูกกดขี่รังแกจากข้าราชการ เป็นสาเหตุที่นิสิตให้ความสำคัญมากที่สุด กล่าวคือ

นิตีร้อยละ 18.1 เห็นว่า สำคัญเหมือนกัน และร้อยละ 81.9 เห็นว่าเป็นสาเหตุที่สำคัญมาก ส่วนสาเหตุที่นิตี
 ให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา คือสาเหตุเกิดจากความไม่เป็นธรรมในสังคม นิตีร้อยละ 27.3 เห็นว่า
 สำคัญเหมือนกัน และร้อยละ 68.2 เห็นว่า เป็นสาเหตุที่มีความสำคัญมาก สาเหตุทั้งสองประการดังกล่าวแล้ว
 อาจจะแยกพิจารณาได้ว่า ปัญหาข้าราชการกับประชาชนนั้น โดยทั่วไปแล้ว ข้าราชการในประเทศไทยส่วนมาก
 มีการคอร์ปชั่น ทำงานไม่มีประสิทธิภาพแบบเช้าชามเย็นชาม ทำตัวเป็นนายของประชาชนและเป็นอภิสิทธิ์ชน เช่น
 มีสวัสดิการหลายอย่าง มีการรักษาพยาบาลฟรี ลูกเรียนหนังสือฟรี 77 ความแตกต่างระหว่างสังคมในเมืองและ
 ชนบทมีมาก รัฐบาลแทบทุกยุคทุกสมัย มุ่งพัฒนาในเมืองมากกว่าในชนบท จึงทำให้ความเจริญในเมืองกับชนบท
 แตกต่างกันมาก เป็นการไม่ยุติธรรม นอกจากนี้ยังเกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม การกระจายรายได้ที่ไม่เป็น
 ธรรม นายทุนเป็นผู้ควบคุมในการผลิตและการจำหน่าย ค่าจ้าง แรงงานก็ขึ้นอยู่กับความพอใจของนายทุน
 ในระบบเสรีนิยม แต่ละคนพยายามหาผลประโยชน์ส่วนตัวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่คำนึงว่าบุคคลอื่น ๆ
 ในสังคมจะเป็นอย่างไร สาเหตุดังกล่าว จึงทำให้คนไทยที่ได้รับการกดขี่ขังแจากข้าราชการ และไม่ได้รับ
 ความเป็นธรรมในสังคม กลายเป็นผู้ก่อการร้ายไปในที่สุด

สาเหตุที่เกิดจากการถูกกดขี่ขังแจากข้าราชการนั้น มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย สำหรับทัศนคติ
 ของนิตีคณะรัฐศาสตร์กับนิตีคณะวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวคือ นิตีคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 16.1 เห็นว่ามีความ
 สำคัญเหมือนกัน และร้อยละ 83.9 เห็นว่ามีความสำคัญมาก เปรียบเทียบกับร้อยละ 2.2 ที่เห็นว่ามี ความ
 สำคัญเหมือนกัน และร้อยละ 80.0 ที่เห็นว่ามี ความสำคัญมาก ของนิตีคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิตีชายในกลุ่ม
 นิตีผู้นำของคณะรัฐศาสตร์ ให้ความสำคัญมากต่อสาเหตุนี้ถึง ร้อยละ 89.5 ในขณะที่นิตีชาย ในกลุ่มนิตี
 ผู้นำของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีจำนวนเพียงร้อยละ 85.0 อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วอาจจะกล่าวได้ว่า
 นิตีคณะรัฐศาสตร์มีความมั่นใจใน ความสำคัญของสาเหตุนี้ สูงกว่านิตีของคณะวิศวกรรมศาสตร์ การก่อการร้าย
 ของคอมมิวนิสต์ เป็นปัญหาที่ทำให้รัฐบาล ต้องใช้กำลังทหารและตำรวจเข้าปราบปราม บางครั้งมีการทิ้งระเบิด
 และใช้สารเคมี อันเป็นผลทำให้ประชาชนคนธรรมดา ต้องประสบเคราะห์กรรมไปด้วย เพราะถึงแม้จะมีการประก
 กาศห้ามประชาชนไม่ให้อยู่ในเขตพื้นที่ ที่ต้องการทิ้งระเบิดก็ตาม แต่ราษฎรธรรมดาอาจจะฟังคำสั่งไม่ชัด หรือ
 ไม่เข้าใจต่อคำสั่ง ต้องประสบเคราะห์กรรมจากการปราบปรามไปด้วยเป็นจำนวนไม่น้อย การก่อการร้ายของ
 คอมมิวนิสต์ จึงเป็นปัญหาที่สำคัญ เป็นภาระของทหารและตำรวจ และเป็นภัยของประชาชนคนธรรมดา

77 สุรัฐ รจนารุณ, "การเมืองไทยกับทางไปสู่สังคมนิยม", กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
 ศึกษาการพิมพ์, 2517, หน้า 25

สาเหตุที่เกิดจากความไม่เป็นธรรมในสังคม มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย สำหรับทัศนคติของนิสิต คณะรัฐศาสตร์ กับ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวคือ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ ร้อยละ 30.1 เห็นว่ามีความสำคัญ เหมือนกัน และร้อยละ 62.4 เห็นว่ามีความสำคัญมาก เปรียบเทียบกับร้อยละ 24.8 ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญเหมือนกัน และร้อยละ 73.3 ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญมาก ของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ นิสิตชายไม่ว่าในกลุ่มนิสิตผู้นำ หรือ นิสิต นิสิตธรรมดา ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ให้ความสำคัญมาก ถึงร้อยละ 73.3 ในขณะที่นิสิตชายของคณะรัฐศาสตร์ มีเพียงร้อยละ 61.5 และนิสิตหญิง มีเพียงร้อยละ 63.4 เท่านั้น

สาเหตุที่นิสิตเห็นว่า ไม่ค่อยสำคัญนัก ก็คือสาเหตุในประเด็นการมีความนิยมเลื่อมใสในอุดมการณ์และลัทธิ ควบตนเอง กล่าวคือ นิสิตร้อยละ 39.4 เห็นว่าไม่ค่อยสำคัญนัก และร้อยละ 16.2 เห็นว่าเป็นสาเหตุที่ไม่สำคัญ นิสิตคณะรัฐศาสตร์ เห็นว่า ไม่ค่อยจะสำคัญรุนแรงมากกว่านิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ กล่าวคือ ร้อยละ 48.4 เปรียบเทียบกับร้อยละ 31.4 ตามลำดับ นิสิตชาย ในกลุ่มนิสิตธรรมดา คณะรัฐศาสตร์ ให้ความสำคัญเห็นแก่คุณค่ารุนแรง กว่านิสิตของกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือ ร้อยละ 57.1 ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญนัก และร้อยละ 28.6 ที่เห็นว่าสาเหตุนี้ ไม่น่าจะมีความสำคัญเลย

พรรคที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุที่ท่าอากาศยานไทยกลายเป็นผู้ก่อการร้าย จำแนกตามคณะ เพศ และสถานภาพของการเป็นผู้นำ

สาเหตุที่ท่าอากาศยานไทย กลายเป็นผู้ก่อการร้าย	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งหมด	ชาย			
	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม		นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	
(ก) ถูกกดขี่รังแกจากข้าราชการ											
สำคัญมาก	89.5	64.3	82.7(43)	88.0	81.2	85.4(35)	83.9(78)	85.0	73.3	89.0(84)	81.9(162)
สำคัญเหมือนกัน	10.5	35.7	17.3(9)	12.0	18.8	14.6(6)	16.1(15)	15.0	26.7	20.0(21)	18.1(36)
ไม่ค่อยสำคัญนัก	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่สำคัญเลย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ข) เพราะความยากจน											
สำคัญมาก	47.4	42.8	46.1(24)	60.0	56.2	58.5(24)	51.6(48)	36.7	40.0	38.1(40)	44.4(88)
สำคัญเหมือนกัน	42.1	42.8	42.3(22)	36.0	43.8	39.0(16)	40.9(38)	43.3	42.2	42.8(45)	41.9(83)
ไม่ค่อยสำคัญนัก	5.3	14.3	7.7(4)	—	—	—	4.3(4)	13.3	15.5	14.3(15)	9.6(19)
ไม่สำคัญเลย	5.3	—	3.8(2)	4.0	—	2.4(1)	3.2(3)	6.7	2.2	4.8(5)	4.0(8)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ค) เพราะความไม่เป็นธรรมในสังคม											
สำคัญมาก	60.5	64.3	61.5(32)	64.0	62.5	63.4(26)	62.4(58)	73.3	73.3	73.3(77)	68.2(135)
สำคัญเหมือนกัน	34.2	21.4	30.8(16)	28.0	31.2	29.3(12)	30.1(28)	26.7	22.2	24.8(26)	27.3(54)
ไม่ค่อยสำคัญนัก	5.2	14.3	7.7(4)	8.0	6.2	7.3(3)	7.5(7)	—	4.4	1.9(2)	4.5(9)
ไม่สำคัญเลย	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
(ง) ถูกคอมมิวนิสต์ชักชวนหรือลวงลอบ											
สำคัญมาก	10.5	14.3	11.5(6)	20.0	25.0	21.9(9)	16.1(15)	8.3	8.9	8.6(9)	12.1(24)
สำคัญเหมือนกัน	52.6	28.6	46.1(24)	60.0	50.0	56.1(23)	50.5(47)	51.7	35.5	44.8(47)	47.5(94)
ไม่ค่อยสำคัญนัก	36.8	35.7	36.5(19)	20.0	25.0	21.9(9)	30.1(28)	26.7	44.4	34.3(36)	32.3(64)
ไม่สำคัญเลย	—	21.4	5.8(3)	—	—	—	3.2(3)	5.0	11.1	12.4(13)	8.1(16)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)

สาเหตุที่ชาวไทย กลายเป็นผู้ก่อการร้าย	คณะรัฐศาสตร์						คณะวิศวกรรมศาสตร์				รวม ทั้งสิ้น
	ชาย			หญิง			รวม ทั้งคณะ	ชาย			
	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม		นิสิต ผู้นำ	นิสิต ธรรมดา	รวม	
ถูกคอมมิวนิสต์บังคับให้เป็น สำคัญมาก สำคัญเหมือนกัน ไม่ค่อยสำคัญนัก ไม่สำคัญเลย ไม่ตอบ	10.5 39.5 34.2 13.1 2.6	7.1 21.4 35.7 35.7 -	9.6(5) 34.6(18) 34.6(18) 19.2(10) 1.9(1)	16.0 36.0 44.0 4.0 -	12.5 62.5 25.0 -	14.6(6) 46.3(19) 36.6(15) 2.4(1) -	11.8(11) 39.8(37) 35.5(33) 11.8(11) 1.1(1)	6.7 48.3 31.7 13.3 -	11.1 28.9 44.4 15.5 -	8.6(9) 40.0(42) 37.1(39) 14.3(15) -	10.1(20) 39.9(79) 36.4(72) 13.1(26) 0.5(1)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
มีความนิยมเลื่อมใสในอุดมการณ์และลัทธิที่ยกตนเอง สำคัญมาก สำคัญเหมือนกัน ไม่ค่อยสำคัญนัก ไม่สำคัญเลย ไม่ตอบ	7.9 21.0 50.0 21.0 -	7.1 7.1 57.1 28.6 -	7.7(4) 17.3(9) 51.9(27) 23.1(12) -	12.0 36.0 40.0 12.0 -	6.2 31.2 50.0 12.5 -	9.7(4) 34.1(14) 43.9(18) 12.2(5) -	8.6(8) 24.7(23) 46.4(45) 18.3(17) -	6.7 33.3 40.0 20.0 -	6.7 33.3 20.0 15.5 2.2	6.7(7) 33.3(35) 31.4(33) 18.1(19) 0.9(1)	7.6(15) 29.3(58) 39.4(78) 18.2(36) 0.5(1)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
เพราะความทะเยอทะยานมักใหญ่โตสูงอยากเป็นใหญ่เป็นโต สำคัญมาก สำคัญเหมือนกัน ไม่ค่อยสำคัญนัก ไม่สำคัญเลย ไม่ตอบ	7.9 26.3 42.1 23.7 -	14.3 -	9.6(5) 19.2(10) 42.3(22) 28.8(15) -	24.0 28.0 48.0 -	6.2 56.2 31.2 6.2 -	17.1(7) 39.0(16) 41.5(17) 2.4(1) -	12.9(12) 27.9(26) 41.9(39) 17.2(16) -	11.7 40.0 28.3 20.0 -	8.9 26.7 37.8 24.4 2.2	11.8(11) 34.3(36) 32.4(34) 21.9(23) 0.9(1)	11.6(23) 31.3(62) 36.9(73) 19.7(39) 0.5(1)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)
เพราะความผิดหวังในชีวิต สำคัญมาก สำคัญเหมือนกัน ไม่ค่อยสำคัญนัก ไม่สำคัญเลย ไม่ตอบ	10.5 42.1 28.9 18.4 -	7.1 28.6 35.7 21.4 7.1	9.6(5) 38.5(20) 30.8(16) 19.2(10) 1.9(1)	28.0 28.0 40.0 4.0 -	6.2 50.0 43.7 -	19.5(8) 36.6(15) 41.5(17) 2.4(1) -	13.9(13) 37.6(35) 35.5(33) 11.8(11) 3.1(1)	5.0 45.0 30.0 18.3 1.7	11.1 31.1 22.2 28.9 6.7	7.6(8) 39.0(41) 26.7(28) 22.8(24) 3.8(4)	10.6(21) 38.4(76) 30.8(61) 17.7(35) 2.5(5)
รวม	100(38)	100(14)	100(52)	100(25)	100(16)	100(41)	100(93)	100(60)	100(45)	100(105)	100(198)